

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Padec Goriške — naša bodoča zmaga.

Za klerikalce ugodni izid deželnozborskih volitev v splošni skupini na slovenskem Goriskem je tudi naša klerikalce do onemoglosti opojil. Vpijejo o »zmagi« kršćanskega slovenskega ljudstva, in kakor vedno, prorokujejo ynovič pogin slovenski napredni stranki. To so sicer že zdavno pokopali, toda uganjka ostane še nerešena, kako ti vražji liberalci, kot po klerikalni volji že zdavno trohneli mrliči se vedno tako čilo živé, tako čvrsto stoje zagozdeni med klerikalnimi kladami, da treba klerikalcem šteti tisočake in tisočake za agitacije in odkupljenje volilnih glasov, da treba oskruniti hiso božjo, treba lahkovernemu ljudstvu groziti z gromom in peklom, treba ga siloma kot vola na semenj gnati na volišče, treba slepariti z glasovnicami, skratka, treba zatajiti ne samo krščanstvo v srcu, vest v duši, ampak celo človeka v sebi, pa postati pravcata podlo živinče. En sam podivjani bik zadostuje, da požene 100 ljudi v beg, včasih e en sam tolovaj držal v strahu celo mesto, en sam stekel pes okolje neštévilo drugih, en sam zbesneli norec zakolje več ljudi — vendar: ali je to zmaga? Priznamo, posebno nežen ta primerljaj ni, ampak nasproti početju naših brezvestnih klerikalcev je še prefin, glavno pa, da odgovarja dejanskemu razmerju. »Zmaga«? Povejte, nad kom pa ste pravzaprav »zmagali«, če ne nad živimi liberalci, ali ste mar postali že hijene in izkoplujete mrličev iz grobov, pa se sedaj veselite, koliko mrličev ste »premagali«? »Zmaga«? S čim pa? Z denarjem in zlorabo duhovske oblasti, z oskrunjenjem vere. Da nimate od ljudstva izžetega denarja, da nimate izpovednic, prižnic in v njih in na njih

brezverskih lažnjivih groženj na razpolago, mi bi radi videli, kakšna bi bila ta vaša »zmaga« potem, ko bi se morali s tistimi sredstvi podati na volilno bojišče, kakor mi, ki nimamo me cerkev, ne duhovske oblasti na razpolago. Vsak pošten človek, ki ima količjak vere, količjak vesti v sebi, mora priznati, da klerikalci nimajo pravice govoriti o zmagi, kakor jo izvajajo eden izmed dveh z enakim orožjem se borečih nasprotnikov.

Sicer pa je prav tako. Le delajte se naprej tako, kakor ste pričeli; to je najbližja pot do Vaše lastne pogube. Ne se kmalu, vendar poprej, kakor Vi mislite, pride čas, ko bo tisto Vaše »krščansko« ljudstvo izpregledalo, ko se bo slehern kmet in delavec zavedal, da če je duhovnik res Kristov namestnik, mora živeti tako, kakor je Krist util; in če je res cerkev hiša božja, ne sme ta hiša božja postati prostor za političke hujskarije, ampak mora služiti zgolj namenu, za katerega je posvečena. In dalje je tudi prav, da nas smatrajo za prazne ničle, za trohnele mrličev. Ne samo, da jih pustimo v ti veri, — druge razen za dobre jesti in piti že tako nimajo — ampak dajmo jim prilike, da se nam ne bodo kdaj predčasno — izneverili. Bolj kot slej hitimo z združenimi močmi na delo, črne pogrebce pa, ki so nas že tolikrat brezuspešno pokopavali, pustimo, da »korakajo dalje kakor po železnem zakonu narave«. Železni zakon narave pa je bil in ostane vedno ta, da vsakdo, ko je dosegel višino strmeca, mora navzdol! In tak zakon bodo poizkusili tudi klerikalci kot sedanjí gospodari dežele. Pustimo jih! Čim hitreje se pomičejo proti višku, tem prej se bodo strmo-glavili po strmini navzdol. Če rečemo, pustimo jih, s tem še ni rečeno, počakajmo brezdelno tega trenutka. Ne, ravno nasprotno! Z zdaj začnimo!

Pot trasirajo klerikalni težaki, naše delo bodi, da to pot kultiviramo, jo dobro utrdimo navzgoraj in navzdol, oskrbimo si pa tudi varna zavetja ob njej za vse poznejše napade, za vse poznejše čase. Kar je onemoglih delavcev med nami, v pokoj ž njimi, kar je lenuhov, proč ž njimi! Treba nam čilih, čvrstih moči, treba izkušenih vodnikov prvoboriteljev, treba prerojenja in združenja vseh narodno-zavednih elementov iz vseh obmejnih dežel v dosego glavnega cilja: vsi in vse za narod, vsi enih misli, enega srca!

Padec Goriške bodi svarilen momente vsem tistim, ki doslej niso hoteli verjeti »Gorenjcu«, da je inteligenca brez ožjega stika z narodom truplo brez duše. Zatorej venkaj med narod! Poučujte ga, organizirajte ga! Prvo delo bodi: ustanovitev »Vseslovenske narodne stranke«. Le tako si iz padca Goriške vsi narodnjaki zasnujemo našo zmago, našo bodočnost!

Sedem mesecev „vele-izdajniške“ pravde

se je završilo dne 5. vinotoka 1909 ob 8. uri dopoldne s kruto obsodbo prizadetih obtožencev. Praznoval se je ta dan tudi enoletni jubilej aneksije Bosne in Hercegovine. Slučaji, ki niso slučaj. Čutili, ki so se porajala ob taki sodbi, se bila mešana in kot trezno misleči politiki jako, jako dvomimo, če je bila ta na enoletni jubilejski dan razglašena razsodba v prilog pomirjenja duhov dol na slovenskem jugu, na jugu, ki je gospodarski tako potreben miru.

Diplomatje bodo to bolje vedeli.

PODLISTEK.

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

In čemu? —

Fran Osolè je strmél v drobne črke in trenil z očesom...

Prav nič tujega ni bilo v pismu, kot da mu ga je pisala znana oseba... In te črke, pravilne, majhne — ali jih že ni bral nekoč —?

Kot da se je pretrgalo zagrinjalo motnih spominov od vrha do tal, tako nenadoma je vstala pred Osolètom iz sive preteklosti jasna podoba, vsa obžarjena od hipnega razočaranja...

«Anica —»

Začuden je razprl svoje velike, sive oči in dasi je bil gotov v svojem prepričanju, se je vendar začudil, ko je izpregovoril to ime.

Še enkrat je pogledal na podpis — Ana Tome — in gledal potem dolgo, dolgo, kakor draga prijatelja iz davnih dni, ki se je pojavil pred njim tako nenadoma...

Takrat je bilo, ko mu je umrl oče, matere ni niti poznal, in je pohajal v osmo solo, ko se je po naključju sestal z gospodično Anico Strletovo, siroto, kakor je bil on. V eni in isti hiši sta stanovala visoko gor pod streho, ona pri starikavi vdovi, on v zasebni, ceni sobici na drugem koncu hodnika.

Ob prostih popoldnevih je slonel vedno s knjigo v roki ali pa zamišljen v razkošne sanje bližnje bodočnosti pri malem oknu, in niti enkrat se ni zgodilo, da bi se ne ozrla gospodična Anica domov grede tudi na njegovo okno.

Osolè se je že od nekdanj zelo malo brljal za tovaršije; nekako tiho samotarstvo mu je bilo prirojeno: čutil se je tako nekako obsojenega v svoje enolično revno življenje, in posebno odkar mu je umrl dol na Dolenjskem oče — se ni brljal dosti za nobenega.

Vendar pa se prišli trenotki, ko se je zahotelo tudi njemu po nekakem zadovoljstvu, sreči morda in lepšem življenju, ki ga doslej še ni poznal. Sanjal je toinono..., kar je bilo bolj priljubljeno njegovi duši, in redko se je zgodilo, da bi mu obkrožil ustnice zadovoljen nasmeh...

Ali odkar se je preselil v tisto visoko hišo, se je zgodil v njegovi duši nekaj prevrat. Kaj je bilo temu vzrok, se skoro od početka ni zavedal, ampak po tem, ko so ga pozdravljale tiste globoke, temne oči preparandistke Anice vedno bolj pogosto, je bil tistim tihim, udanim pogledom hvaležen, in dolgo, dolgo mu je včas sledilo oko za deklico, ki se mu je zdela prav tako zapuščena in nesrečna kakor on...

Takrat mu je bilo devetnajst let, ali vendar se mu je zdelo, da so bila ta leta zelo dolga, polna muk in trpljenja in težko je čakal, da se že reši šolskega prahu.

Včasí je opazoval svoje tovarše in ni mogel razumeti tiste otročje lahkomišelnosti, ki jim je sijala kar iz oči, se zaznala ob vsaki besedi, a njemu je bila vsa tista razkošna brezskrbnost tako tuja. Od nekdanj že se je moral boriti kot siromašen dijak za obstanek: čez dan je poučeval druge, ponoči se ukvarjal z lastnimi študijami in kadar se je zgodilo, da mu je preostal kak težko zaslužen krajcar, ni vedel, kako bi ga boljše porabil.

Zadnje leto mu je bila sreča vendar nekoliko mila, dobil je dvojce dobro plačanih instrukcij. Ali s tem se dolgočasna enoličnost njegovega življenja ni mnogo izpremenila, odtegoval se je družbi kakor prejšnja leta, živel svojim melanholičnim sanjam, ki so bile vzrok, da se je čutil še bolj zapuščenega in nesrečnega, kakor je bil v resnici. In morda bi ga bila ta otožna sanjavost popolnoma osvojila, da se ni umešala vanje podeba, ki mu je bila dosedaj neznana...

In tako se je porodile iz njegovih sanj tiho hrepenenja, ki je bile začetek novih upov — novega življenja...

Nekoč sta se sestala na hodniku, v mraku je že bilo. In dasi se je Osolè še dolgo spominjal, kako ekoren je bil njegov jezik — se isti večer ni vedel, katera beseda je bila prva, ki jo je izpregovoril... To pa se je spominjal, da je dejala, naj jo kdaj obišče, ker je — »tako sama«. In bil je vesel, sam s seboj tako zadovoljen kakor se nikdar nikoli.

Današnja številka obsega 12 strani.

Mi pa sedimo tako, da cela ta uprizoritev «veleizdajniškega» procesa v Zagrebu ni bila politično pametna, to pa toliko manj, ker kljub kondemnaciji od 4—12 let težke ječe, za razloge obsodbe v dokazanem materialu ne ostane nič kaj več nego to, kar kmetiški «pajkelj» ven vrže — smeti in pleve.

V Gradcu izhajajoči «Arbeiterwille» piše v svoji dne 6. oktobra t. l. izšli št. 275 o zagrebškem «veleizdajniškem» procesu tako-le: «Sramotna razsodba v zagrebškem sramotnem procesu. Štiri do dvanajst let ječe. Oblastniki na Hrvatskem se niso sramovali izvršiti tiste pravde, ki nosi že po načinu svojega rojstva in po načinu svoje izvršitve pečat sramote na čelu. Dasi se je ponovno zagotavljalo, da se bode sramotno ubilo agent-provokatersko historijo s tem, da se cela stvar potom abolicije spravi s sveta, vendar jim ni dala žilica, da ne bi uprizorili zvršetka, ki je sramoten: Izpremenilo se je smešno komedijo te «veleizdajne kazenske pravde», ki se jo je zgolj uprizorilo z agentom-provokaterjem Nastičem, v žaloigro s tem, da so se izrekle uničujoče zaprtijske kazni, to pa zopet zgolj le radi tega, da se z veliko in nevarno «zaroto» naslika opasnost «odcepitve» Bosne in Hercegovine in s tem opraviči aneksija. Ne izpremeni položaja okolnost, da je pomiloščenje obsojenih gotova stvar, kajti dejstvo je, da se je maslo sodišče v Evropi, ki je bilo sposobno voditi tako pravdo in izreči tako sodbo. Tam, kjer se pravica tepta na najnesramnejši način, tam ne more omiliti nobena milost. Zagrebško pravosodstvo je oskrunjeno pred vsem civiliziranim svetom.»

Tako govori glasilo delavskih bataljonov in mi mu moremo le in prav iz srca pritrditi.

Kolikor pravnega materiala se je zagnalo, toliko ga ni, da bi se moglo iz istega konstruirati le najmanjše — notabene nekaznivo — pripravljeno dejanje za hudodelstvo veleizdaje po § 58. kaz. zakona. Pa pojdimo dalje! «Ali je v vsem tem materialu najti le sled kakega sposobnega instrumenta za doprimešenje hudodelstva veleizdaje? Ni najti takega sposobnega instrumenta in torej ni najti znakov hudodelstva. S samokresom, ki ni nabit, ne morem človeka ustreliti in s popevanjem srbskih domorodnih pesmi in s tem, da principijelno ne nosim «kravate» i. t. d., s tem še ne morem odtrgati zemljiških parcel od stebeljnega zemljišča in jih prenesti drugam. Pa kaj bi kritikovali inozemsko razsodbo, saj se nam gabi o tem pisati, dasi smo kot vestni registratorji novic na slovanskem obzorju vezani priobčiti to zagrebško razsodbo, katero je nekonfiscirani graški «Arbeiteswille» označil kot sramotno sodbo.

Adam in Valerijan Pribičević obsojena sta na dvanajst let težke ječe; Pero Bekić na osem let; Jeko Oreščanin na sedem let; Vaso Cukač na pet let; Gajo Živković na pet let; Petar Petrović na sedem let; Radovan Malobabić na

pet let; Juraj Jovanović na pet let; Milan Barojević na šest let; Nikolaj Rebrača na pet let; Stanko Rebrača, Juraj Konča, vsak na pet let; Šime Živković in Atanazij Oblaković, vsak na šest let; Stevo Kačar, Milan Čorić, Pave Matijašević in Stevo Radovanović vsak na pet let težke ječe.

Čuda, da nobenega niso obesili stante indicio!

Zagovorniki so se pritožili proti obsodbi ter zahtevali, da se oproščeni obtoženci spuste na prosto. Državni pravdnik Accurti se je seveda pritožil zoper oprostilno sodbo. S tem je bila stvar formalno končana za oficijelno javnost v Transilvaniji, ni pa končana in ne bo za civilizirano javnost celega sveta in naj dr. Barth v «forumu» po naročilu ali iz lastnega nagiba še tolikanj hvalisa državno modrost tistih, ki so uprizorili to krvavo igro s človeško eksistenco.

Gorje, ki nas oprijemlje, tiči in se je porodilo v tem, da sodišče od 824 po zagovornikih nesrečnih obtožencev predlaganih razbremenilnih pri čelih 782, beri in čitaj: sedemstoosemdeset in dve ni hotelo zaslišati, nego je le 42 pri predlaganih od zagovornikov zaslišalo, dočim je vseh 291 po oficijelnem obtožitelju predlaganih pri dopustilo in zaslišalo. Zanimivo za nas, ki smo v Cisilvaniji vajeni boljše hrane, je, da je bilo od teh obtožiteljev pri č 105 predkaznovanih zaradi poboja, telesne poškodbe, goljufije in tatvine! Nasprotno se pa razbremenilne priče, ki se niso zaslišale, ugledni možje in dostojanstveniki.

1122 zagovorniskih vprašanj se sploh ni dopustilo. Zopet pravijo, da je pravica slepa ali pa ima zavezane oči, pa ne radi pravičnosti.

Ničnostnih pritožb je oglašanih 2255. Od 53 obtoženih je bilo 32 skozi več nego sto dni izključenih od razprave in torej tudi od zagovora, zagovornike pa so «panali» vsega skupaj z 2530 kronami disciplinarne kazni!

«Aurea prima — — — — —!»

Gospodarsko obrambno društvo.

«Naša Straža» je mrtva, živela «Naša Straža»! To zavest smo vsi imeli, ko so nesli k pogrebu nekaj tako nadebudno obrambo organizacijo. Prav je bilo, da so jo pokopali. Jaz štejem v zaslugo drju. Krisperju, da je imel pogum izreči javno, da društvo, ki mu je bil predsednik, ni bilo življenja sposobno in je zato bolje, da ne živi in s svojim življenjem ne ovira nastanka nove organizacije, ki naj bo naša straža na meji.

Dne 8. velikega srpana t. l. smo izvolili na skupščini družbe sv. Cirila in Metoda pripravljalni odbor za gospodarsko obrambno društvo. Ni dvoma, da ta odbor spravi v trajno življenje nov krepak organizem.

Široki namen tega obrambnega društva bo ta, da gospodarsko osamosvoji Slovence na meji, da

ostane slovenski svet ohranjen slovenskim posestnikom, da se bode kmet mogel ustavljati vabljuvim sirenam, ki ga hočejo spraviti z rodne grude, da se bo utrdilo slovensko meščanstvo, da bode stregel slovenskemu prebivalstvu le slovenski obrtnik in trgovec in tudi, da naš slovenski delavec ne bo izmozgan po tujcu.

Kako bo novo društvo vse to hotelo doseči, to je težko danes tu popisovati. V vsakem kraju in slučaju bo treba delati po svoje. Südmark je že milijone vrgla med nas; res jo na jezikovni meji poznamo skoro ob vsakem koraku; a ni vselej povsem premišljeno to njeno delo, marsikdaj nasede spekulantom in sebičnejem. Previden bo torej moral biti novi odbor, da bo naša mala sredstva obračal le na pravo mesto. Tu bo treba parcelirati in posredovati posojila slovenskim naselnikom, tam skrbeti za nizko obrestno mero hipoteknih posojil, drugod zopet ustanoviti domač denarni zavod, neke podpreti trgovca s ceninim blagom in kreditom, obrtnika opremiti z orodjem, organizirati delavstvo, prirediti gospodarska predavanja, nekam spraviti slovanske letovišcarje itd. itd. Podrobnega dela dovolj! Za delokrog se nam ni bati.

Težja pa je stvar glede dohodkov. Naša šolska družba ima že zdaj toliko izdatkov, pri tem pa za bodoče tak šolski načrt, da bo rabila še mnogo več denarja, kakor danes. Lani smo imeli v družbi sv. C. in M. 136.000 K dohodkov, letos jih bo več; a ne bo mi treba mnogo praviti, da razvidi vsakdo, da nam kmalu ne bo zadoščalo letnih 200.000 K, da, 300.000 K in celo ne pol milijona kron. Samo v prvi vodstveni seji, ki se je vršila po veliki skupščini na Jasenicah, so bili storjeni sklepi — nujni, neobhodni sklepi, ki obremene družbo za več kakor 200.000 K! Nova obrambna organizacija bo torej morala iskati povsem novih virov. Zanašam se, da jej bodo stali slovenski denarni zavodi krepko na strani, da se bo dalo marsikje tudi kaj zaslužiti osobito na blagu in da bo vsaj nekaj pokrila članarina in darežljivost slovenskih javnih zastopov, društev in posameznikov.

Najtežja bo stvar z osebami, ki bodo v tem novem zavodu delale. Ljudi, ki jočejo nad usodo slovenskega naroda, je pri nas obilo. A za delo prijeti in pri njem vztrajati, takih ljudi nimamo v prevelikem številu. Apeliram na mlajše moči, osobito na številno uradništvo naših gospodarskih zavodov, da se oklene novega društva. Toliko se zdravih ljudi sedi po gostilnah, ki bi lahko na tem novem hvaležnem polju pokazali svoje znanje in pridnost. Toliko lahko rečem, če se bo pri nas še nadalje moralo vse delo valiti na ene in iste osebe, se mora enkrat vse skupaj podreti. Upam tedaj, ko izide od pripravljalnega odbora prvi klic k pristopu, da se oglasi mnogokdo, ki bo zahteval tudi delež na delu in trudu. Ni treba, da bi bil kdo «doktor» ali kaj podob-

Drugi dan jo je čakal zopet pri oknu, in ko je prišla mimo — se ni ozrla gor. Osolè je zastrmel, kakor zastrmi človek, ki je skoro prepričan in popolnoma gotov, da ima svojo srečo že takorekoč v rokah, a se mu izjalovi nenadoma, brez vzroka, brez povoda, kakor pač resnična sreča, ki ne vpraša po upih in željah, ampak hodi z zavezanimi očmi...

«Zakaj ste šli danes tako moško mimo okna, gospodična?» jo je poprašal zvečer, ko sta se sestala kakor navadno pri vodovodu na hodniku.

Dekle ga je pogledalo začudeno, a samo za hip so se uprle nanj njene velike, temne oči z resnobo, kakršne Osolè pri njej ni pričakoval — potem pa se je komaj vidna jamica, sedeča v ljubko zaokroženem razcepu majhne bradice tako skrivnostno razširila, da je bilo videti, kakor bi se nasmehnile tudi ustnice njenemu gracioznemu nasmehu, a ne Osolètu, ki je stal pred njo in ni vedel, kaj bi izpregovoril...

«Kako moško?» je dejala in ga kaznovala zopet s silno resnim pogledom. — Čez hip pa je dostavila: «Vidite, kako se človek prevara. Vam bi prisodila vse prej, kakor da vam ugajajo tisti prisiljeno sladki, v vabljuv nasmeh zaokroženi obrazi mojih sovrstnic, ki se pojavljajo za vsakim vogalom.»

«Kako ste cinična, gospodična,» je dejal Osolè, a obenem je bil vesel in zadovoljen, da je Anica res prav taka, kakršno si je predstavljaj in želel...

Dalje prih.

Jurežev študent.

Ivan S. Olševski.

Dalje.

V.

Približala se je jesen. S počasnimi koraki je prišla v deželo. Megla in dež sta bila njena stalna spremljevalca. Nekaj težkega, neprijetnega se je vlegalo na celo naravo: prej vedno smejoče se polje je postalo pusto, žalostno, prej tako tajinstveno vabljuv gozd je izgubljal svoj čar, čez oba pa je semtertjja bril oster veter, prihajajoč s prvimi snegom pokritih gor.

Ob takih dnevih, ki so kot vstvarjeni za razmišljanje, je ležal mladi Jurež največkrat v svoji sobi na dolgem kanapeju. Vprl je svoje oči v strop, njegov duh pa je plaval nazaj v preteklost in izkušal narediti bilanco dosedanjega svojega življenja.

«Kdo sem, kaj sem in kaj hočem?»

To so bila vprašanja, ki so se silila z vso vehemenco v ospredje jezera njegovih misli. Druge pa so enake valovom vrvele v ozadju, le včasih so se mu zablskale oči in izdale, kaj da plapola za njimi — tedaj pa se je mladi mož pogladil z desnico po vročem čelu in se bladno nasmejal.

«Kaj sem? Manj kot kaplja v morju!»

Spomnil se je svojih prvih let.

Ko se je zavedel, da živi, je videl krog sebe vedno le umazane in raztrgane ljudi, ki so veliko trpeli, pa imeli malo od tega. Premnogim od njih je segalo njihovo duševno obzorje komaj čez njih hladni rob — v trpljenju, revščini in ne-

vednosti so se rodili, živeli in mrli in mislili so, da je to življenje. Tudi on je mislil tako. Tudi on je bil prepričan, da je to življenje le prehodna doba k novemu, večjemu življenju tam gori v nebesi. Čemu se truditi tu za izboljšanje, ko pa tako lahko vsak trenutek damo slovo tej «dolini solz». Je že božja volja tako, da se nam tudi slabo godi, sicer pa čim slabše mam je tu, tem večje bo naše veselje v nebesih!

To so bili nazori, katerih se je naskal iz okolice, iz katere je izšel in čudno, da se njegov mladi duševni organizem ni popolnoma z njimi zastrupil. Naslikal si je v svoji otroški fantaziji nebesa kot veliko svetlo dvorano; ob straneh so mehki sedeži. Duše sede na njih ali pa promenirajo gorindol po dvorani tja do konca, kjer se vzdiguje zlat prestol. Na njem sedi mož z dolgo častljivo brado, nekako tak, kot tisti penzionirani major, ki mu večkrat prinese fig, rožičev in bonbonov. To je Bog. Obdam je od trum citrajotih in prepevajotih angelčkov z dolgimi belimi oblaci, rmenimi nakodranimi lasmi — kot na svetega rešnjega telesa dan Bartonova Micka — s plavimi očmi, rdečimi polnimi lici in belimi zobčki. Svetega Petra si je predstavljaj v osebi Matevža sitnega starega hlapca, ki je le z godrnjanjem opravljal vrtnarska in hišna posla. Vica si je mislil kot dolgo, ozko, nadvse dolgočasno kamrico, kjer duše samo molijo, pekel pa kot vaško kovačnico, kjer vsak lahko zadosti svoji razposajenosti.

Dalje prih.

nega, samo da je požrtvovalen in da zna delati v organizaciji. Če se nam posreči najti takih ljudi, potem se ne bojim za novo obmejno stražo. **Branili in borili se bomo v našem „Braniboru“ uspešno za osvoboditev slovenstva.**

Dr. Gregor Žerjav.

Gospodarski del.

V mestni klavali škofjeloški se je meseca septembra t. l. zaklalo: 12 bikov, 50 volov, 43 krav, 189 telet, 21 ovac, 1 koza, 2 kozlička in 77 prašičev.

Koliko goveje živine se nahaja na zemlji? V severni Ameriki se je nahajala največ in sicer 66'86 milijonov, v vzhodni Indiji 52, na Ruskem 42'2, v Argentini 27'7, v Nemčiji 19'3, na Francoskem 14'3 v veliki Britaniji 11'7, v Avstriji 9'5, na Ogrskem 6'7, v Avstraliji 8'34, v Italiji 5, na Rumunskem 2'59, na Švedskem 2'55, na Španskem 2'2, v Kaplandiji 1'9, na Nizozemskem 1'7, v Belgiji 1'8, na Danskem, v Novozelandski in v Belgiji 1'8, v Švici 1'4 in v Srbiji 0'956 660 milijonov.

Rane, povzročene vsled pritiska vprežne oprave pri konjih, se jako hitro zacelijo, ako mu jih izpiramo z arniko, katero smo namakali poprej v žganju ali spiritu. V četrt litra vode naj se kane 10 kapelj te tekočine, s katero naj se izperejo rane večkrat na dan. Rane se zacelijo v kratkem.

Razvoj tujskega prometa v Bohinju je to leto nepričakovano napredoval in danes je že gotovo, da postane Bohinjska Bistrica središče tujskega navela na Kranjskem. Zato pa ima take izvenredne lastnosti, ki jih lahko iščemo šrom sveta. Posebnost Bohinja je namreč bohinja zima, katera se v svoji krasoti lahko meri s švicarskimi mesti St. Moric in Davos. Deželna zveza za tujski promet je napravila z velikimi stroški nad 2 km dolgo sankališče, in sicer nalašč v ta namen in ga je opremila z vsemi modernimi potrebnostmi. Upeh je bil izvanreden in pretečno zimo je prislo nad 2000 obiskovalcev. Ob nedeljah so bile vse gostilne, posebno pagrand hotel „Triglav“ polne, tako je da včasih prostora primanjkovalo. Letos se bode sankališče še razširilo, napravilo se bode drsališče in uvedel tudi sport s skiji. Ni dvoma, da bode letos naval občinstva še večji, posebno se pa dela na to, da bodo tuji vsaj za nekaj časa tudi pozimi prisli uživati zimske krasote teh krajev. Poletna sezona je bila dobra glede izletnikov, slabša pa glede stalnih gostov. Temu je pa bil glavni vzrok pomanjkanje sence in primerne kopališča. Ta nedostatek se je letos v prvih potezih odpravil, ker so domačini s pomočjo deželne zveze ustanovili družbo „Danica“. To društvo je nakupilo ob Savi potreben prostor in tudi krasen senčnat park ter po vzorcu dunajškega kopališča „Gäsehäusel“ pridelalo kopel za obrežne, solne in zračne kopeli. Vse to je gostom zelo ugajalo in nekateri so cel dan bivali ali v kopališču ali v parku. Vse to se bode za prihodnjo sezono še popolnilo na zelo ličen in eleganten način, tako da bode vstrezalo tudi najbolj razvajenim zahtevam. Središče tujcev je bil grand hotel „Triglav“, ki je danes za Bohinjsko Bistrico nekaj „Kurhaus“. Dvorana, kavarna in vrt so bili napolnjeni zlasti ob priliki koncertov. Vidi se torej, da se z doslednim in neumornim delovanjem dosežejo najbolj uspehi in v kratkem času bo Bohinjska Bistrica vzor pravilni prometni organizaciji. Z Bohinjske Bistrice se pa bode sčasoma posebno zimski sport razširil po drugih gorenjskih krajih, posebno na Bled, tako da bode Gorenjska tudi pozimi polna življenja in prometa.

Številke govore. Statistika se pri nas prav malo ali pa nič ne goji. To je vzrok, da o nekaterih stvarih nismo čisto nič informirani in ker nimamo stvarnih podatkov, številk, tudi ne vemo, kje in kako bi se oprili dela. Ko pa pride suhoparen številkar in brez fraz pokaže par suhih števil, se primemo pogostoma za glavo in vskliknemo: ali je to mogoče?! Tako nekako je s cikorijsko, ki se nam na prvi hip zdi zelo malenkostna reč. Pa vzemimo v roke številke! V Avstriji je 5.538.262 rodbin in vsaka rodbina porabi povprečno na teden 1/4 kg cikorije; v Avstriji se torej porabi na teden 1.384.565 kg cikorije, kar da na leto 7069 vagonov v ceni okrog 50 milijonov K. Če upoštevamo, da je v Avstriji 60% Slovanov, bi morali misliti, da je tudi konzum cikorije razdeljen tako in da slovanske tovarne izdelajo za 30 milijonov cikorije in ostale za 20 milijonov. Kaj pa šel! Mi Slovani in posebej Slovenci smo že taki, da ne pustimo, da bi se naše število kje uveljavilo, in zato izdelajo slovanske tovarne na leto samo 730 vagonov cikorije, tuje, razun Francka, 820 vagonov, in Franck sam 5519 vagonov. Z drugimi besedami, Franck sam vtakne v žep na leto 38 milijonov, med katerimi je tudi lep del slovenskih novcev in ta denar je za nas za vedno izgubljen, ker gre v tujino in se nikdar več ne vrne. Kdaj se bomo spametovali?...

Tedenski sejem v Kranju dne 4. oktobra 1909. Prignalo se je — koštrun, 320 glav domače goveje živine, 121 glav bosanske goveje živine, 228 glav goveje živine hrvaške, 21 domačih telet, — hrvaških telet, 208 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 8 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. —

Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7'75, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 9—, repno seme K, fižol ribničan K 12'50, mandalon K 10'50, koks 13'50, krompir K 1'90 za 50 kg, seme dom. detelje.

„Pomolili jim bomo pod nos njih samih citirane besede.“

„Stekli so,“ zapisal je bil „Narod“ na rovaš nesramne pisave „Slovenca“. Res je, stekli so in nam se celo vsiljuje misel: za norišnico so zreli! In če še niso, dolgo ne bode več, ko bodo v svoji steklosti dozoreli do viška. To, kar sedaj počenjajo, je že doseglo vrhunec nesramnosti, od koder je le še majhen preskok na vrhunec iz strankarske strasti pookužene blaznosti, steklosti. Že rečeno, blizu so že temu vrhuncu. S svojimi kričecimi nasprotji v pisavi v enem in istem listu, da, v eni in isti sapi, nam sami dajejo vidna znamenja: stekli so. In za svojo steklinu nam nudijo zopet sami še druge dokaze. Citirajo in pobirajo iz „Gorenjca“ posamezne izreke, besede, jih ponatiskujejo v svrhu novih brezstidnih izbruhov. V tem pa kar nič ne pomislijo, koliko gnojnice je izlile po njih „krščanskih“ glasilih, in da je zoper tolovaje najboljše orožje tisto, katero sami mečejo na druge. V tem tiči drug dokaz, da če niso popolnoma stekli, normalni gotovo niso več. Vsi umobolni pa imajo svoje „fiksne ideje“. In naših klerikalcev „fiksna ideja“ je: „Mi smo vse, zunaj nas ni ničesar.“ Če hočeš z umobolnim v varnost svojega življenja shajati, reagiraj na njegove „fiksne ideje“, boš videl, to je zanje boljši tuš, kakor če steklega psa poliješ z mrzlo vodo. In tu imamo priliko. „Sl.“ predzadnje sobote besno tuli: „pomolili jim bomo pod nos citirane besede smrdljive kloake...“ Dobro! Je sicer žalostno za slovenski narod, da se mora s takim orožjem braniti, toda druge izbire ni, trup se uničuje le s protistrupom.

Za to pot vzemimo v roke — seveda v rokavicah — le „Slovenca“ z dne 25. in 27. m. m. Kaj pišejo o nas Kristovi namestniki in njih vredni bratje! Poslušajte!

„Liberalna stranka je gnijoče in na daleč smrdeče ulje, ki ga je treba iztrebiti...“ „Dekretna liberalna stranka...“ „Prodanim dušam v liberalni stranki bodi povedano, da za oblikovanje ministrskih frakov so po svoji naturi odmenjeni le kranjski liberalci, ki so svojčas tudi Heinove pljunke z največjo slastjo lizali.“ (Jako fino, prav po krščanskem okusu, kaj?) Propadla liberalna banda. „Čedna svojat“ (akademiški izrazi novega Misije Trseglava). „Stranka preperela liberalne slame.“ „Do mozga korumpirani so vsi slovenski liberalci od Adrije do Drave.“ (Hm, kaj pa, če se kak liberalci vozi po Adriji ali Dravi?) „Vsi slovenski listi, ki še niso padli na ni o kranjsko-liberalnega barabstva.“ „Po njihovem ciganskem svetovnem naziranju.“ (Imenitno!) Pa bodi dosti citiranj besed smrdljive kloake le iz ene številke, katere je šlo največ med slovenski narod. Take izreke bi na vse zadnje lahko zagrešila tudi vsaka baraba. A nikakor bi se ne mogla v eni in tisti sapi skregati s svojo barabsko pametjo na način, kakor se je „Slovenec“ v tisti številki. On napoveduje brezobziren boj vsem liberalcem brez pardona, seveda. Evo, poslušajte! „Tem liberalnim političnim ničlam se mora pokazati kaj da so, da so nič, da absolutno ničesar ne pomenjajo.“ „Liberalcem se mora dokazati, da so razvaline.“ „Liberalna stranka v naši deželi je tako pri kraju, da živi izključno in zgolj le po milosti centralne vlade in po naši milosti.“ (Slišite, kaj takega!) Zdaj pa postojte in pogledjte. Zgoraj imajo za liberalce še toliko priznanj (laskavih, seveda), da res še žive, a kar naenkrat, in to dosikrat v enem in tistem odstavku, da, še celo stavku, trde, da so liberalci ničle, razvaline, skratka, da so nič. (Ali so razvaline tudi nič?) A najlepše šele pride. Ko so te uboge liberalne „razvaline“ kar v nič razvalili, pa ti napovedo — čuj in strmi — boj, da „boj brez pardona, brez usmiljenja“ in — strmi še bolj — napovedujejo boj ne morda ničlam ali razvalinam, ampak boj: „Naravnost v srce sovražnikovo.“ Torej imajo „ničle in razvaline, svojat in banda, oh, in celo stranka preperela liberalne slame“ vendarle še srce, pa še tako srce, da potrebujejo kranjski norci krškega škofa Mahniča, da z njegovo pomočjo zalučajo bojno kopje, otrovan meč „naravnost v srce sovražnikovo“, tedaj ne kam ob kraju ali, kar jih bog obvari, celo med rebra kam. Res, čudeži se gode! Dokaz: zopet citiranje „citiranih besed smrdljive kloake“ same. Evo! „Brez pardona proti liberalcem v boj, to je zahteva našega ljudstva.“ „Proč z liberalci!“ „Vsaka omahljivost, vsaka popustljivost in „beschwichtigungs-manija“ bi bila neodpustljiva!“ Nasproti kranjski liberalni svojati morajo pasti vsi oziri.“ „Prezasluženim prvoboriteljem (tu mislijo gotovo le na Čočevega „Zdaj Buh“, profesorja klofutologije) naših načel (?) kličemo: Naravnost v srce sovražnikovo!“ Malo naprej v tistem listu pa so glede boja malo cenejši in pravijo, da liberalna stranka ne zasluži, da bi se kdo količkaj nanjo oziral. Pet stavkov višje na tisti koloni je izrečena „zadnja sodba“:

„Slovensko ljudstvo pa se z gnjusom odvrta od teh prodancev, nevrednih, da jih slovenska zemlja nosi.“ (Joj, joj, ampak sodbo so umerili po svojih čevljih.) Toda kljub temu, da so prodanci tako malo vredni, jih takoj drugi stavek zopet smatra vrednim, „da bi bil smrten greh (oh, oh) tako golazen količkaj pardonirati“. Takoj v drugi koloni na tisti strani pa se te „golazni“ že več ne boje, kajti „njeno širokoustenje je toliko vredno kot sikanje gada, ki so mu zobje izdrti“. In ti brezobzorni gadje „računajo na našo velikodušnost (!?) — ampak je ne zaslužijo. Nič usmiljenja z njimi!“ Tako je! Vse to je bilo pisano v soboto. Pa je prišla nedelja, pri „fajmoštru“ velika pijača (bistven del načel prvoboriteljev kakor Stefe — Čoč), no, v ponedeljek se pa oglasi v uredništvu „smrdljive kloake“ pijači primeren velik maček. Planil je hlastno po „gadji zalegi“, zaležani na uvodnem mestu „smrdljive kloake“. Ko pa je maček videl, da gadje zalege vendar ni tako lahko pohrustati, je s svojimi kremplji to-le načečkal: „Izderi gadu, modrasu (oho, že avanzirali od sobote) ali kakemu drugemu strupenemu mrčesu strupeni zob (da pri „Slovencu“ tudi gadom in modrasom zobe derejo, kdo bi si bil mislil) takoj ga nedomesti drugi. (Aha!) Ravno tako je pri liberalcih. Stranke liberalnih mrličev (ali imajo mrličji tudi stranke?) ni izučila njena preteklost ničesar.“ „Grizlo je komaj rojeno, že pokvarjeno liberalno seme, pa še danes, ko je pohojeno, kakor gnila korenina, poganja gomolje.“ „Svoj, po beznicah izvarjeni trup, izlivajo liberalni modrasi po svojem časopisu.“ „Zato veselo v boj! Brezobzirno! Dosledno in nobenemu pardona!“

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden:

10. oktobra. — 1529. Turki oblegajo Dunaj od 10. do 15. oktobra. — 1716. * Gideon Lavdon, avstrijski feldmaršal, zmagalet v bitkah pri Linay in Nakendorfu (28. in 29. julija 1757), pri Domstadtu (2. julija 1758), in pri Kunersdorfu (12. avgusta 1759). — 1806. Prince Louis Ferdinand pade pri Saalfeldu. — 1825. * Pesnik Martin Semrajc v Tomačevem pri Ljubljani. — 1846. * Slikar Munkacsy. — 1854. * Pisatelj nadškof dr. France Sedej v Cerknem. — 1857. * Jožef Ressel, iznajditelj ladje na vijak. — 1861. * Slavni preiskovalec severnega tečaja Frithjof Nansen.

11. oktobra. — 1531. Ulrik Zwingli pade pri Lappelu. — 1794. Poljski junak Kosciuszko vjel. — 1807. * Pisatelj Juri Japelj v Celovcu. — 1825. * Konrad Ferdinand Meyer. — 1851. * Zgodovinar Simon Rutar pod Krnom na Goriskem. — 1877. * Pisatelj Ferdo Kočvar-Zavčanin v Gradcu.

12. oktobra. — 1414. Jan Hus nastopi pot v Kostnico. — 1492. Kristof Kolumb odkrije otok Guanahani in z njim Severno Ameriko. — 1576. * Cesar Maksimilijan II. — 1795. Avstriji premagajo Francoze pri Hohenlindenu. — 1859. * Robert Stephenson, sin iznajditelja lokomotive.

13. oktobra. — 1424. * Jan Žižka iz Trocnova pri obleganju trdnjave Pribislav. — 1741. * Pesnik Leopold Volkmer v Ljutomeru. — 1781. Cesar Jožef podpisuje tolerančni edikt (razglašen 25. oktobra). — 1804. * Pisatelj pater Karel Robida v Mali vasi pri Ljubljani. — 1863. * Skladatelj Hrabroslav Volarič v Kobaridu. — 1870. Francozje razstrelje St. Cloud.

14. oktobra. — 1714. * Pisatelj Jan Krstin od sv. Križa v Gorici. — 1758. Lavdon in Daun napadeta Friderika II. pri Hochkirchu. — 1794. * Pesnik Luka Dolinar v Loki. — 1806. Napoleon I. premaga Pruse pri Jeni in Auerstadtu. — 1809. Mir med Avstrijo in Francoske v Schönbrunnu pri Dunaju; največje ponižanje Avstrije; začetak kraljestva Ilirije. — 1816. * Pesnik Anton Zakej (Rodoljub Ledinski) v Ledinah pri Zireh.

15. oktobra. — 70. pred Kristom. * Pesnik Publili Vergilij Naso. — 1681. * Zgodovinar Janez Ludovik Schönleben. — 1829. * Pisatelj Janez Božič v Lescu. — 1843. * Pesnik Simon Gregorčič na Vrskem pod Krnom. — 1844. * Modroslovec Friderik Viljem Nietzsche. — 1864. * Pesnik Matevž Lotrič v Zeleznikih. — 1897. Nabožni pisatelj Franc Rup.

16. oktobra. — 322. pred Kristom. * Demosten v svetlišču Apolonovem na Kalauriji. — 1553. * Slikar Luka Cranach. — 1630. * Astronom Kepler. — 1798. * Marija Antoineta v Parizu obglavljena. — 1813. Bitka pri Lipskem; prvi dan boja. — 1818. * Pisatelj Luka Jeran v Javorjah nad Škofjo Loko. — 1827. * Slikar Arnold Böcklin v Bazlu.

Godovi prihodnjega tedna:

10. Stremil, Odola, Dobromila; 11. Nikarij, Negošlava, Zvonimir; 12. Maksimilijan, Dragisla, Priba; 13. Edvard, Sibislav; 14. Kalist, Budvoj, Prešlava; 15. Terezija, Trnjina, Radislav; 16. Gal, Drživoj, Velena.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

15. v Kamniku.

Umetnost in književnost

Opozorjamo na dr. M. Rostoharjevo delo: „Uvod v znanstveno mišljenje“. Dobi se lahko celo delo takoj za 5 K 20 v, ali pa v 6 snopičih a 1 K, ki bodo izhajali vsake 3 tedne. Ker je natisk omejen le na malo število, zato prosimo vse one, ki reflektirajo na knjigo, da to priglasijo čim najhitreje po dopisnici na upravništvo „Omladine“ v Ljubljani, Breg 12.

Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolnito dosedanjim določitvam naj služi se to-le: Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v 4 listih. Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali napetega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen v 16 delov (torej zložljiv, v žepnem formatu); b) vsi 4 listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4 dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi 4 listi se prilepijo skupno na močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane: sub a) 2 K 52 h (za vse 4 liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji s naročilom obenem blagovolili ja-

viti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir. ako ni matičar 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. m. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K.

Dopisi.

Iz Selca. Naš gospod kaplan se je srečno povrnil iz svojega «romanja», iz «Lurda». V nedeljo je pravil v svojem duhovitem govoru zanimivosti francoske države in gorečnost lurskih romarjev. Najbolj k srcu so mu prirasli «Španci». Kot posebne vrste glasbenika mu je posebno dobro dopadlo špansko enoglasno «petje». Zato je pokazal takoj v nedeljo zvečer svoje navdušeno srce s tem, da je vzel cerkvene povke, zveste hčere Marijine družbe, svojo desno roko jurista Megušarja in njegovega brata, popolnoma po njegovem okusu ustvarjenega «Čuka», in sel tukejsnemu županu «pod-okenco pet». Za trud je baje dobil par litrov novega mošta. Ni čudno, da si sam ne more kupiti liter vina, ker je celo leto romal po božjih potih. To pa tudi košta! To je baje tudi vzrok, da ga je v nedeljo popoldan tako «mrzlica» tresla, ko je dobil dekret, da mora proč iz Selca. On pa kot prepotreben človek v Selcih je šel v Ljubljano k škofu beračiti, naj ga nikar ne prestavijo, zdaj v najbolj potrebnem času za rešitev selške doline. Nam je prav vseeno, je on se tukaj ali ne. Njegova modrost nam je znana in nas čisto nič ne moti njegova navzočnost. Eno dobroto je pa le prinesel k nam. To je, če kdaj kak otrok noče ubogati, ga strašimo, da bo moral toliko «očenašev» zmoliti, kolikokrat pravi kaplan v enipridigi: «torej», in «in potem». Tega se vsak vstraši ter takoj uboga. Je pa res teh nedolžnih dveh besed toliko, da bi moral cel teden neprenehoma moliti, ako bi jih hotel z očenaši nadomestiti. V Ljubljani so morali gospoda zelo dobro potolažiti, ker zdaj zopet tako veselo kremži svoj zaljubljeni obrazek. Ješ na, to bo še fest.

Od Sv. Tomaža pri Bukovici se nam piše: V nedeljo, 26. m. m. smo imeli pri nas semenj. Ob 10. uri je bila sv. maša, pri kateri je kaj lepo pel mešani zbor iz Stare Loke pod spretnim vodstvom štajarskega učitelja Gotiše, ki se je mudil na počitnicah v Loki. Ta pevski zbor bi bil lahko v zgled drugim pevskim zborom. Opažalo se je posebno, da so pevci in pevke strogo pazili na dinamiko; zato je pa bilo petje tako divno, da je moralo razvneti slednje poslušalčevo srce. Vsa čast staroškim pevcem in pevkam in g. učitelju Gotiši!

Iz Trbiča. Dne 26. m. m. so odkrili nasproti postaji spomenik l. 1809 padlim slovenskim in hrvaškim vojakom. Z vseh delov Koroške so povabili vojaška in veteranska društva ter požarne brambe — seve nemške — z nemškim povečevalnim jezikom, da je bilo vse bolj nemški. Prezrli so pa naše slovenske sosedje iz Kranjske. Čujemo, da so se merodajni krogi bali, da bi jih slovenska povelja ne motila v njih domoljubju in da bi se preveč ne „marnjalo svojenj“. Slovani smejo le prelivati kri. Smo pač „minderwertig“.

Iz gornje doline. S 1. oktobrom so nam vzeli dva vlaka, onega, ki je dohajal na Trbiž ob 1/3. ponoči, in onega, ki je dohajal v Ljubljano 1/8. zjutraj, Nobenega ne moremo pogrešati. Prvi je prinašal nam pošto in ljubljanske časopise, drugi je bil pa jako primeren za pot v Ljubljano in je imel naravnostno zvezo z vlaki v Celovec in Trst. Prej smo dobivali pošto zjutraj ob 8. uri — zdaj pa ob 11. dopoldan; občina Rateče pa ob 2. uri, ker roma vsaka stvar prej v Beloeč. Če imaš opravke v Ljubljani pri kakem uradu, moraš že prejšnji večer od doma, ravno isto je s Celovcem, Gorico in Trstom. Kdo povrne ljudstvu brezpotrebne stroške? Železnica hoče odpraviti nočno službo na progi Jesenice-Trbiž in tako nekaj prihraniti. Čujemo, da so se vsi župani ob tej progi obrnili do državnega poslanca g. Pogačnika in do ravnateljstva v Trstu s prošnjo glede teh vlakov. Tudi Trbižanje so baje storili potrebne korake. Železniška uprava se izgovarja, da ta dva vlaka nič ne neseta, vprašamo pa jo, kaj pa tam, kjer je naval na vlake tak, da se vse tare. Vedno se povdarja na povdigo prometa, potem pa se dela tako, da bode kmalu najzakotnejša vas v hribih na boljsem, nego vsi tik ob progi. Smo pač samo Slovenci ob tej progi, čemu potem kakih ugodnosti.

Novi «Lurd» v Belokrajini. Iz Belokrajine se nam poroča: «Gorenjec» je pred kratkim pororal o našem novem «Lurdu» v Dragomelji vasi blizu Šuklejevega rojstnega kraja. Posneti iz pripombe uredništva, se «Gorenjcu» stvar ni zdela zadostno verjetna. Radi verjamemo. Da tako praznoverje duhovščina dopušča in celo še sama razširja, to je nekaj starega, a novo je le, da take sleparije dopuščajo politične oblasti. Poročilo o «Lurdu» je bilo, žal, prerisnično. Ker je ta nova belokrajinska «svetnica» začela uganjati svoje burke tudi po Vaši gorenjski božji poti na Brezjah, Vas mora gotovo zanimati tudi to poročilo:

Na domu «svetnice» se pravi po domače pri «Gerbušu». Dekle je staro blizu 18 let. Njena zamaknenost se je začela že letošnjo zimo. Bolna, na postelji leže, je začela naenkrat globoko vzdihovati,

razprostrati roke, gledati nepremično v en kraj, pa mrmrati nerazumljive besede. Vselej po takih «napadih» je slovesno izjavljala, da je videla Marijo in se z njo pomenkavala. Kmalu so začeli ljudje vreti skupaj od vseh strani; medtem ko je bila ona zamaknjena, je kledalo ljudstvo na golih tleh, eni tudi na — peti. Vse je nestrpnost pričakovalo, kdaj se da videti Marija tudi drugim. Pa videl je ni nihče — razen «svetnice». Če so jo potem vprašali, kaka je Marija, je «svetnica» le rekla: oh, strašno lepa! V tistih časih se je zgodil tudi slučaj, kakor je o njem «Gorenjec» že poročal, namreč slučaj, kako je «svetnica» postala «universalni doktor» za vse bolezni, ne samo za ljudi, ampak, kar se poveča znamenitost našega «Lurda» pred vsem drugima, tudi za — živino. Župnik na Suhorju je vedel za vse to, pa se ni kar nič zmenil, da bi zadušil tako praznoverje takoj v kali. Vedno več ljudi je romalo v novi «Lurd», iskali so zdravja zase in za živino, še bolj radovedni pa so bili na Marijino prikazen. Ena teh radovednežev je bila, kakor je «Gorenjec» prvič poročal, tudi hčerka nekoga gostilničarja iz Metlike. To je namreč tista, ki je izgubila prstan v hiši «svetnice». Temu dogodku imamo še dodati. Ko ga je dotična deklca zahtevala nazaj, ga ji «svetnica» z izgovorom, da ji je prinesla prstan sama Marija, ni hotela dati nazaj. Izvedelo je za to tudi orožništvo, in sele oblasti se je posrečilo dobiti «Marijin» prstan nazaj. Lastnico se je vprašalo, po čem izpozna izgubljeni prstan; ona je dejala, da ga pozna po treh vdelenih kamenčkih. In kaj je svetnica nato odgovorila? Rekla je: Ti trije kamenčki pomenijo sv. Trojico, torej neovržen dokaz, da ga mi je prinesla Marija sama iz nebes. Pa to ni držalo, prstan je morala dati nazaj. Se en slučaj. V Businji vasi je bil otrok že od rojstva pohabljen. «Svetnica» je rekla, da ga ozdravi, toda izročiti se ji mora otrok za en mesec. Res, starši so bili pri volji in ji izročili otroka. A glejte, čudež je izostal, a ne samo to, otrok je postal pri «svetnici» še slabši, kakor je bil poprej. «Voda iz 9 studencev svoje čudodelne moč», «po Mariji obljubljen», ni hotela prav nič učinkovati. In za danes h koncu še slučaj, ki bo Vas vse Gorenjce posebno zanimal. Gerbušova «svetnica» je nedavno temu napravilo veliko romanje na Brezje. Ljudem je zagotavljala: Le pojdite, bodele videli, kakšne čudeže bomo delala šele tam pri Mariji pomagaj. In res jih je šlo mnogo z njo na Brezje. Ko pridejo v cerkev, vsi v pobožni molitvi, čakajo in poslušajo obljubljene prikazni in kaj bo Marija govorila s svetnico. Pa ni bilo o Mariji, ne duha ne sluha. In kaj stori «svetnica»? Začne poditi ljudi ven iz cerkve, čes, da so preveliki grešniki, da bi se Marija v pričo njih prikazala, ta se le nji prikaže, ker je brez greha. Ljudje so jo res bogali in začeli odhajati iz cerkve, bilo je pa tudi več ljudi iz drugih krajev, ki so se temu izgonu uprli, prišlo je do prepira v cerkvi, kateremu je nek menih na ta način naredil konec, da je «svetnico» ven izgnal, ljudi pa baje poučil, naj se ne dajo zapeljavati v praznoverje. Ta cela stvar gre sedaj šele tudi suhorskem župniku po glavi in se dela, kakor bi mu ne bil všeč ta novi «Lurd» v Belokrajini.

Novice iz Škofje Loke.

Sinkovec se svojega poraza pri zadnjih občinskih volitvah lahko sramuje. Slaba je njegova tolažba, ako meni, da bodo te volitve razveljavljene vsled njegove, «ta svetga dohtarja» in Tomaževega Pepeta pritožbe na deželno vlado. Kar se tiče «zadnjega smutnega udarca», ki so nam jih ti trije namenili, bodo po razveljavitvenih volitvah še enkrat imeli priliko nastopiti, pa jih za zdaj opozarjamo na pregovor, ki pravi, da «kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade». O tem naj bodo le prepričani, da se loški naprednjaki še ne damo tako izlahka poteptati, kakor si domišljujejo.

Pritožbo zoper volitve je ta loški rimski triumfirat vložil, — to že vemo, toda kak uspeh bo ta pritožba imela, o tem naj se nikari že naprej ne bahajo. Ako veljajo avstrijske postavbe še za klerikalce, kakor morajo veljati za nas, potem njihova publika pritožba ne more na noben način držati. Že v zadnjem «Gorenjcu» smo o tej pritožbi razpravljali in pojasnili poglobitve sporne točke, na katere so omenjeni trije obesili svojo juridično modrost in ki jim je dala povod za pritožbo. O drugih malenkostih, ki jih navajajo, pa je škoda izgubljati po nepotrebnem besedi. Počakujmo torej na uspeh te pritožbe in potem bomo govorili dalje.

Hudo je Sinkovcu, da se mu ni posrečilo spraviti pod svojo oblast našo mestno občino. Zakaj se pa tako peha za posvetno moč in oblast? Kristus ni maral za posvetno kraljestvo. Ako pa njegovi namestniki tako hlepe po tem kraljestvu, potem ravnajo proti Izveličarjevim naukom.

Še več takih Sinkovcev — v Loki si želi Oblakov Andrejček, to je tisti, ki je predsedal iz napredne stranke v klerikalno, kjer pričakuje odrešenja. Andrejček, le počasi! Znamo tudi tebe še potipati, ker nisi čist, kakor solnce. Se že razmemo, kaj ne?

Klerikalci se zdaj izgovarjajo, da Sinkovec ne misli več na prezidavanje mestne župne cerkve. Pravijo, da mi s tem samo farbamo

in begamo velilce. Mi vemo, kako se je Sinkovec pehal od ene gosposke do druge in zdaj naenkrat naj bi odstopil od svoje namere? Če se je pa Sinkovcu doslej povsod izjavljalo, kjerkoli je trkal zaradi povečanja župne cerkve, dokazuje, da nismo sami loški naprednjaki, ki ne dajamo Sinkovcu prav. V Škofji Loki imamo dovolj cerkva in Sinkovec naj skrbi, da bodo te vedno polne. Ako pa bo na prižnici samo zabavljaj čez «brezverske» naprednjake in govoril le o politiki, mesto da bi razlagal božje nauke, potem naj se nikari ne čudi, če bodo loške cerkve vedno bolj prazne.

Po dolgem času se je Sinkovec zopet enkrat oglašil v «Slovencu» od zadnje sobote. Na vse njegovo neslano blebetanje nimamo namena odgovarjati. Ni vredno se z njim prerekati o vsem, kar piše, ker imamo mi več kot dovolj važnejšega gradiva, ki ga bomo še priobčili v «Gorenjcu». Pribiti pa moramo, da

Sinkovec zagovarja v «Slovencu» klaface. V «Gorenjcu» smo obelodanili notico, kako so loški Čuki v Pustežovi gostilni na grabnu po svinjarsko klafali. Vsled te notice je Sinkovec poslal 1. oktobra t. l. k Pustežu posebno «nравstveno komisijo», obstoječ iz Tomaževega Pepeta in kaplana Mikuža. Le-ta dva sta začela poizvedovati o dogodku, ki smo ga popisali. Ker pa dobra beseda najde dobro mesto, je Pustež «komisiji» Čuke dobro «ven izrezal». Res, da so bili Čuki neko nedeljo pri Pustežu in so pri njem lepo peli narodne pesmi, se spodobno vedli itd., pust je baje bil samo neki Sokol, in Pustež je podpisal lepo donečo izjavo. Sinkovec je to izjavo opremil z uvodom ter jo postal «Slovencu» z napisom: «Laž ima kratke noge.» In klafarji so zdaj oprani! Pribito pa je, da so loški Čuki tisto nedeljo, ko so se vrnili iz «čukolade» v Kamniku tako pohujšljivo in svinjarsko klafali, da je Pustež rekel, da se ni slišal kaj takega. Za vse to imamo mnogo prič. Pozivljamo loškega Čuka, da nas toži, da bodo priče prisegale. In da mu olajšamo delo, pozivljamo Gabra, načelnika Čukov, da nas on toži, ker on je najbolj klafal. Ako nas pa ne toži, bomo mi v «Gorenjcu» priobčili najlepše, in najbolj duhteče svetke te klafarije, na pr. kako se je izpirala neka svet pri špitalskem vodnjaku na spodnjem trgu i. t. d.

Sinkovec je predzadnjo nedeljo na prižnici otepal liberalce, Sokola, čitalnico, liberalno hranilnico in kričal: Poglejte jih, kako delajo. Kar mi ustanovimo nas vse posnemajo. Komaj smo ustanovili svojo hranilnico, so jo tudi liberalci ustanovili, za našim izobraževalnim društvom so sklanjali čitalnico, za našim Orlom je pricapljal Sokol. Sinkovec! Vsi poslušalci so pravili, da so to tri debele laži. Pa to nič ne de: namen posvečene sredstva. Pri zadnji pridigi si je pa Sinkovec izposodil zapredne volilce, brezobrazno je na prižnici zasramoval stare, v delu osivlele može in stare žene, ker so napredno volili. Poslušalci so si o tem zbesnelem pridigarju napravili to sodbo, da mu je debela plast njegovega života zamorila vsak čut dostojnosti in vsako boljše čustvovanje srca.

Sinkovec je v «Slovencu» tudi še zapisal, da bo «osvetlil gotovo gospodo». Kar začnite z Vašim «osvetlenjem»? Potem bo tudi našemu prizanašanju konec in bomo brez pardona javnosti izročili stvari, da bo svet zastrmel, ko bo izvedel, kako se v Loki živi na katoliški podlagi!

Nekaj važnih pripomb.

Konec.

Ljubljana, 30. septembra.

Tudi se še dobijo dvojezični napisi in to pri — narodno-naprednih ljudeh. «Slovenskemu Narodu» priporočamo, da te «zavedne» pristase malo potegne za ušesa.

Nekatere ulice še vedno krasijo dvojezični napisi. Menda je ljudem žal, da so napisi sedaj samoslovenski in bi še nekoliko časa radi gledali dvojezične. Najdejo se tudi taki, ki si še po 20. sept. blatijo usta z nemščino. Skrajni čas je že, da se v Ljubljani in tudi drugod nastopi odločno proti takim ljudem. Take rodbine, ki se na ulici ne sramujejo govoriti nemško, ne štejemo več med Slovence, čeprav morda zatrjujejo, da so in čeprav hodijo njih otroci v slovenske šole — nego jih imamo za renegate in naroden ponos vsakega Slovenca zahteva, da prekine vsako družabno ali katerosikoli vez z njimi. Nočemo, da bi nam taki ljudje blatili naše slovensko ime in značaj. Slovec ne govori na slovenski zemlji nikdar drugače kot slovensko in slovenski otrok v svoji nežni mladosti ne sme slišati govorice razen svoje materine. Pred svetom takih ne priznavamo za svoje in če se bodo za take izdajali, nastopili bomo proti njim najbrezobzirneje. Hočemo le značajnih ljudi, brez značajneže odklanjamo in jih rade volje prepuščamo našim sovražnikom.

H koncu še nekaj. Ako hočeš poslati iz Ljubljane lepo razglednico prijatelju, moraš obleteti že vse trgovine s papirjem, predno najdeš samoslovenske. Sramota je za vsako slovensko vas, ki ima dvojezične karte, kaj naj rečemo šele za slovensko metropolo. Tu je vsak izgovor jalov. Doračin bo gotovo kupil samoslovensko razglednico. Če pa pride tujec, naj pošlje slovensko karto, da bo vsaj svet vedel, da je Ljubljana samoslovenska.

Kadar bo potreba, se zopet oglašaj prijatelj vseh radikalnih Slovencev in smerten sovražnik vseh mladenčev.

Kritikus.

Radovljiske novice.

O izletu «Orlov» v Radovljico dne 5. sept. t. l. ne moremo poročati čisto nič važnega, kajti se «Slovenec» se je omejil na celih pet vrtic. Edino to moremo povdarjati, da so «Orli» ta dan pili izključno pivo iz nemške pivovarne v Lescah, mesto da bi podpirali domače — in celo njih stranke — podjetje, pivovarno v Mengišu, ki ima svojo zalogo v Lescah. Narodnost na jeziku, narodnost v dejanju.

Obletnico 20. septembra smo tudi v Radovljici obhajali. Sicer res ni bilo posebno veliko črnih zastav razobešenih, a kar jih je bilo, so jih razobešili ljudje značajni, brez vabljenja, brez pritiska. Prepričani smo, da bo drugo leto drugače, če bo količjak agitacije.

Radovljiški «Sokol» vidno napreduje. Povemo lahko tajnost, da šteje društvo 117 članov, da se redno telovadi, a najnovejša akcija društva je ta, da je pričelo prav pridno zbirati sklad za lastni dom. Vso zadevo so vzeli v roke pravi bratje in navdaja nas zavest, da bo radovljiški «Sokol» v teku dveh let otvoril svoj lastni dom. — Na izvanrednem običnem zboru dne 16. septembra je bilo voljenih devet delegatov-odposlancev za obični zbor sokolske zveze, ki se vrši v kratkem v Ljubljani. — Omenjamo se to, da priredi «Sokol» letos vinsko trgatve, ki obeta biti nekaj posebnega.

Zadnja seja občinskega zastopa je bila dne 14. sept. Skoro edina točka vse seje je bilo vodovodno vprašanje. Deželni odbor je sporočil, da se namerava podaljšati vodovod do Studenci in do Ljubnega, a glavarstvo je razpisalo dan vodovodne razprave v Ljubno na dan 21. sept. — Sklenilo se je soglasno ugovarjati načrtu, da se za podaljšanje tega vodovoda porabi radovljiški vodovod in v odsek, ki se je imel udeležiti komisije razprave v Ljubnem, so se volili odborniki gg. T. Šušteršič, I. Vurnik, I. Sartori, O. Homann in L. Fürsager. Upamo, da bo občinski zastop sedaj imel nekaj let mir s vodovodnimi zadevami, odkar je ministarstvo reklo, da ne da nič za vodovode na Kranjskem. Čudna so pota usode. Slednjič se je sklenilo soglasno, da morajo biti vse občinske table le slovenske.

17. sept. se je pričelo s poukom na tukajšnji petrazrednici. Kakor je čuti, je letos pritisk vnanjih učencev v tukajšnje šole izvanreden, najboljši znamenje, da je naš priprost narod prav dovzeten za šole in da ve, koliko koristi mu donša dobra šola. Radovljiškemu učitelstvu je pa le čestitati, da uživajo tako zaupanje med ljudstvom, kajti drugače bi ne silili vnanji stariši svojih otrok v to šolo!

4. oktober, god našega dobrega vladarja, se je slovesno obhajal. Ob 9. uri je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval častni kanonik g. I. Novak. Navzoče je bilo polnoštevilno c. kr. uradništvo, na čelu mu g. c. kr. okraj. glavar, dalje šolska mladina in mnogo občinstva. — Raz nekaj hiš so pripadale tudi cesarske zastave.

Naš kaplan g. I. Drolc je napravil te dni župnijski izpit. — Razpisana je služba tukajšnjega organista. Dosedanji organist odide na Dolenjsko. Električni odsek je dovršil svoja dela. V kratkem se bo zaznamovalo, ako bo iz te moke kaj kruha. Radovljica menda pridobi zopet nekaj, kar jo bode povzdignilo in ji prineslo dovolj prometa. Govori se, da merodajni faktorji delujejo na to, da se nastane v mestu oddelek žrebčarjev. To bi bila velika pridobitev za gorenjsko konjerejo. Upajmo, da postanejo besede dejanja. — t —

Letina je letos tu prav dobra. Vsega je dovolj, posebno so obrodile tepke, a tudi jabolk je še dovolj. Le žal, da je toliko prekupcev in voz za vozom roma v Lesce na postajo. — Ljudje so prav zadovoljni z letošnjim letom — radovedni smo le, ali bo cena raznim pridelkom kaj padla.

Svojim naročnikom in čitateljem!

Nastopil je zadnji četrt leta. Prosimo pri tej priložnosti, da poravnajo vsi dolžniki svojo naročnino; vnete svoje prijatelje pa prosimo, naj priporočajo naš list in nam pošljejo novih naslovov.

Upravništvo.

Deželni zbor kranjski.

Kranj, 9. oktobra.

Od zadnje plenarne seje pretečenega petka pa do včeraj so delovali le posamezni odseki. Oprjeli so se ogromnega gradiva, ali in kako so ga dovršili, o tem se bomo prepričali v zopetnih javnih sejah, o katerih se govori, da bodo trajale vzdružena do približno 16. t. m, torej skoro do otvoritve državnega zbora. Današnja seja vsebuje bogat dnevni red; na vrsti je tudi predlog klerikalcev na izločitev poslancev Lenarčiča in Višnjakarja.

Za prihodnjo sejo pa vlaga «Gorenjec» sledeče samostalne predloge:

Gospod deželni glavar bi vsem slovenskim poslancem ustregel, ako blagovoli v bodoče posnemati njegovega namestnika, gospoda ba-

rona Lichtenberga. Kadar ta predseduje, se poslužuje izključno le nemškega jezika, dasiravno je zbornica po ogromni večini — slovenska. Nasprotno pa, kadar deželni glavar predseduje, se poslužuje, če le more, poleg slovenskega tudi nemškega jezika, dasiravno tudi nemška zbornična manjšina razume slovensko. Če morda poslovnik ne govori že sedaj o izključni uporabi slovenskega jezika in če dotični odsek te uporabe ni že sam «prereševal», stavi «Gorenjec» svoj tozadevni samostalni predlog.

Gospod deželni predsednik bi zadostil pravici in resnici, da ukrene v svoji uradni palači nadomestitev slovenskih napisov vsaj pri tistih uradnikih, ki niso Nemci. Če človek zaide v vladno palačo, si nehoti predstavljati, da je zašel kam na Prusko, ne more se pa zavedati, da stoji vladna palača na slovenskih tleh bele Ljubljane.

Gospod deželni predsednik blagovoli svojo pozornost obrniti na sleparije, ki se uganjajo z novimi «Lurdi» dol pred in za Gorjanci. Prvi je v Rakovnikih pri St. Jerneju, drugi v Dragomlji vasi. Da se proti zlorabi vere in izkoriščevanju lahkovernega ljudstva od strani kompetentnih političnih oblasti doslej v tej zadevi se ni ukrenilo ničesar, nam vsiljuje utis, da dotične oblasti doslej niso storile svoje dolžnosti, da torej treba deželnemu šefu samemu takoj potrebno ukreniti, da bode teh sleparij enkrat za vselej konec. Ravno taisti se nadalje v ti zadevi se opozarja, da naj preišče verjetnost govorice, da se pri novem Lurdu v Rakovnikih po neduhovniku pobira od ljudstva denar in da dotični za to pobiranje doslej še nima oblastvenega dovoljenja.

Gospod deželni predsednik izvoli opravičiti potrebo ali nepotrebo pozivanja orožnikov iz cele dežele za čas obletnice septembrskih dogodkov. V ravno tej zadevi blagovoli ravno taisti opravičiti potrebo ali nepotrebo zadržavanja orožniške straže za čas zasedanja deželnega odbora. Tudi izvoli pojasniti, ali je neobhodno potrebno, da se poveljniki orožništva pri takih prilikah — imamo ta utis — nalašč izpostavljajo javnosti, kar smatra javnost za javno izzivanje. Po našem mnenju, če že res mora orožništvo na troške dežele po nepotrebnem stražiti Ljubljano, naj to stori tako, da se javnost ne bga po nepotrebnem po izpostavljanju detičnih poveljnikov.

Na slovenske poslance narodno-napredne stranke pa vlagamo peticijo, da podpirajo naše predloge, in kar se tice uporabe orožništva, da zahtevajo račun troškov, povzročen na škodo davkoplačevalcev cele dežele.

Priporočamo, da za vse te predloge glasujejo tudi poslanci S. L. S., če so res prijatelji ter zastopniki slovenskega ljudstva.

Nujni predlog na deželni odbor v zadevi nastavljenja zdravnikov pri deželni bolnici, oziroma deželnih zavodih za to pot še pribranim. Upamo namreč, da nam gg. dr. D. in dr. R. sama podasta že davno naproseno pojasnilo.

V Kranju, dne 9. oktobra 1909.

Državni zbor bo najbrže sklican dne 20. oktobra. Vlada je pripravljena na obstrukcijo, vendar menda ne misli razpustiti državnega zbora radi obstrukcije.

Volitve na Goriškem. Minuli torek se je vršila ožja volitev med naprednimi in klerikalnimi kandidatom. Zmagali so slednji za okrog 2000 glasov večine. Jutri v nedeljo volijo kmetske občine.

Kriza v štajerskem deželnem zboru. Gra dec, 8. oktobra. Vsled ravnanja nemških poslancev, ki so v zadnji seji ob čitanju slovenske interpelacije demonstrativno zapustili dvorano, je izbruhnila kriza. Deželni glavar je v tem postopanju videl nezaupnico in je hotel izvajati konsekvence. Po posredovanju ces. namestnika in naučnega ministra in po polni retradi nemških meščanskih poslancev je glavar začasno umaknil svojo demisijo. — Prihodnja seja bo torek.

Novičar.

Zaplenjena je bila zadnja številka «Gorenjca». Povod zasege je dopis «Nekaj važnih pripomb» v zadnjem odstavku, začeni z besedami «Velik madež» in končavi z besedami «samo na jeziku». Članek gotovo ni bil spisan za konfiskacijo in je vseboval le par medolžnih opazk o narodni brezbriznosti. Ker čitamo dan za dnem nebroj drugih listov, ki mnogo ostreje pišejo glede poglavja «Svoji k svojim» in niso zaplenjeni, smo prepričani, da so te konfiskacije samo naprednih listov odsev sistema sedaj vladajočega in veljavnega naziranja vladnih krogov ljubljanskih.

Na cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju so letos na novo nameščeni tile namestni gimnazijski učitelji: Marko Bajuk, absolviran učiteljski kandidat; Martin Beranič, izprašan učiteljski kandidat; France Dolžan, izprašan učiteljski kandidat (doslej poskusni kandidat na državni gimnaziji v Mariboru); Robert Kenda, izprašani učiteljski kandidat (doslej namestni gimnazijski učitelj na drugi državni gimnaziji); Ignacij Zaplotnik, mestni kaplan (kot pomožni učitelj za veronauk). Razen tega sta ostala na zavodu dosedanja namestna učitelja: gg. Anton Detela in Adolf Robida,

Žrtov klerikalne inkvizicije. O že predzadnjič omenjenem slučaju častikarja Pluta smo izvedeli: Inkvizicija v katoliški tiskarni je sklenila vsakega častikarja ugonobiti, ki bi si upal pisati resnico o njenem početju. V spominu nam je še, kako so n. pr. častikarja Pirca, kateremu so še danes dolžni, dan za dnem prav osebno napadali s tako nizkotnimi sredstvi, kakršnih se noben revolverski list proti stanovskemu tovarišu ne poslužuje. Ko so mislili, da so tega materijelno uničili, so se spravili na njegovega tovariša Pluta. Plut, rodom Belokranjec, je bil svojčas vnanji sotrudnik «Slov. Naroda». V zadnjem času pa je bil nastavljen od nekakega ruskega častnika kot stalen korespondent v Ljubljani. Prišel je že začetkom avgusta v Ljubljano, občeval je s tovariši javno, najraje se zahajal v kavarno «Union». Vse to je bilo uredništvu «Slovenca» dobro in osebno znano. Zdel se jim je pa nevaren in zato so sklenili, da ga spravijo v Ljubljano. Svoj načrt so izpeljali na prav satansko-razmišljen način. Uporabili so v to obletnico septembrskih dogodkov. «Slovenec», dasi je dobro vedel, da se Plut nahaja skoro že dva meseca v Ljubljani, priobči se 18. septembra to le zlobno zafrknjeno notico: «G. Plut je nastavljen v Ljubljani kot stalni nastavljenec srbskega vladnega tiskovnega urada zunanjega ministarstva ter je (poslušajte te hinavce!) te dni došel v Ljubljano». Pripomnimo, da je Plut še predvčer, ko je ta notica izšla, govoril s Štefotom v kavarni «Union», kakor je to pač navada, da častikarji tudi nasprotnih listov prijeteljsko ali vsaj kolegijalno občejuje med seboj. Kar je «Slovenec» s svojim ovadštvom nameraval, to je tudi dosegel. «Grazer Tagblatt» o katerem se govori, da črpa svoje napade na slovenske naprednjake v sporazumu z uredništvom «Slovenca», je iz «Slovenčeve» notice skoval celo obtožnico — veleizdaje, češ, zdaj je celo «Slovenec» sam potrdil, kar smo mi že lani trdili, da obstoji v Ljubljani velestrbska zarota. Vsploh teh nesramnih ovadštev ni izostal: Plut je še tisti dan izginil, kam, to vedo le v uredništvu klerikalne inkvizicije v Ljubljani.

To so hinavci! Vsi javnosti se je čudno zadelo, kako to, da je «Slovenec» naenkrat opustil svojo barabsko pisavo in je zadnje dni začel prenkati na struno častnikarske dostojnosti. Nekaj mora to pomeniti, so dejali oni, «Slovenec» se je poboljšal, so dejali drugi. Počakajte, za tem tiči zopet novo lopovstvo, so menili tretji. In glejte, ti zadnji so imeli prav. Vzrok trenutnega «izpreobrnjenja» je bila le negotovost volitev na Goriškem. Mislili so, če naša stranka propade, je bolje, da smo že sedaj malo bolj pohlevni. Pa tudi nevarno bi bilo, če ostanemo pri našem navadnem telovajskem pisarenju. Marsikateri volilec bi se znal nas ustrašiti, nasprotno pa, če hlimimo dostojnost, izvajamo se marsikoga iz nasprotnega tabora v naše vrste. In glejte zopet se je račun hinavcem dobro obnesel. Kakor hitro so dobili ugodna poročila iz volilnih okrajev, da je usoda pri ožjih volitvah klerikalcem mila, so volkovi v glavnem zverinjaku v Ljubljani takoj zopet slekli kožuh jagnjetov in začeli so po stari navadi in po svoji naturi vaovič tuliti v tonu, kakor je pač le žrtvi lačnim volkovom od narave umerjen. Pa naj le tulijo, čem bolj divje bo njih tuljenje, tem preje se bodo — iztulili — kakor po železnem zakonu narave.

To je reklama za «Union». Če bodo neklerikalni gostje iz restavracije in kavarne «Union» polagoma vsi izostali, naj se gg. Kobi in Bračič prav toplo zahvalita pri uredništvu «Slovenca», ki dela tako reklamo za «Union». Če ne izzivajo preprirov, pa izlorabijo vsako priliko, da komu tako ali tako škodujejo. Te dni je neka ciganska banda — slovenske domače godbe že ne marajo več — igrala v «Unionu». Poročnik A... baje sin upokojenega višjega davkarja, je pri tej priliki zahteval, da se ponavlja Rakočijeva koračnica. To je navzoče Hrvate in Nemce z Dunaja užalilo tako, da je nek Hrvat plačal 20 K za Radeckijevo koračnico. Navzoč je bil tudi urednik «Slovenca», katerega patrijotična vest je bila mirna, ko so cigani Rakočijevo koračnico sami igrali, spekla ga je šele, ko je isto koračnico zahteval poročnik, ki se gotovo ni zavedal, da stori s tem kaj pregrešnega. Če bi «Slovenec» le malo pomislil, koliko drugih afer iz njegove družbe je že bilo v «Unionu», pa niso prišle v noben nasproten list, bi bil vsaj toliko previden, pa bi bil tudi to, ki njega prav nič ne briga, lepo zamolčal. Pa ne! Ampak samonasebi brezposmembno afero razbobna drugi dan na dolgo in široko, pa zraven še namiguje, češ: «kakor čujemo, je poročnik že v preiskavi». Nemec pravi: «Der größte Schuft in ganzen Land ist der Denunziant!» Tega ne trdimo napram dotičnemu uredniku, ampak pripravljamo obračun za «Slovenca», da bo pomnil nanj.

Franciškan — sportman ali hudohec? polje oo. franciškanov. Iz Begun pri Lescah se nam piše: Pretečeni ponedeljek, 4. oktobra t. l. je zdrknul iz samostanskega dvorišča na Brezjah v prisotnosti kakih 20 očetov franciškanov in drugih kutarjev — prvi «slejšekajnaraki» — avtomobil ali kakor ga priprosto naše gorenjsko ljudstvo imenuje — hudohec. To Vam je bil prizor za bogove — z očeti-frančiškani obložen avtomobil — in franciškanom-soferjem —! Pri tej priliki tole milo prošnjo: «Pehari, s katerimi smo z raz-

*) Tako imenuje preprost Gorenjec avtomobil.

nih eltarjev — nosili kronce, so se nam do cela porazstrgali; zato prosimo razne romarske kolone — kranjske, primorske posebno pa še mnogopetične spodnještajerske — naj uvažujejo to okolnost blagohotno in pri prihodnjem zopetnem navalu na naše Brezje pripno naj na vsako bandero vsaj po en močno spleten in z vitrami trdno prevezan pehar za zgoraj navedeno uporabo — V tej nadi sem ves Vaš Mili Mnogodar pl. Velikograbež. — Na Brezjah, na Gorenjskem pri Radovljici — v Avstriji v XX. stoletju po Kristusovem rojstvu — Punkt.

Na Skrlatici ponorečeni dr. Stojc. Več kot orjaska narava je ta junak Skrlatice in Suhega plaza. Če je človek že v zadnjih izdihljajih, do takega zdravnika, kakor dr. Stojc, ki je prestal sam, kar pred njim se ni nobeden, mora imeti zaupanje. Ko je ves svet mislil, da če sploh ostane pri življenju, bo pa kakor pravimo »kripel« za vse žive dni, je ponorečenec ne le ostal pri življenju, ostal je pri izbornem humorju pristnega slovenskega hribelazca, ostal je tudi na telesu — skoro bi rekli — popolnoma nepokvarjen. Že zdavnaj je ostavil bolnico, doma se zdravi. In da ne pozabimo, kar bo slovensko javnost gotovo zanimalo, tisti krivi preroki, ki so nekaj prerokovali o odžaganju roke in noge, so bili bolj »krivi« kakor preroki; kajti dr. Stojc že rabi svoji roki in nogi — seveda šele za silo v sobi. Kar je bilo zlomljenega na udih, se je že zacelilo, edina ozeblina na nogi še dela sitnosti. Mislimo, da ga ni človeka, ki bi ne hotel z nami vred častitati, gospodu dr. Stojcu na takih nepričakovanih vspehih!

Znajo, pa znajo. Klerikalci so iznašli novo vrsto reklame za svoje prireditve. O vsakem shodu, vsaki prireditvi, vsakem govoru razpošiljajo brzojavna poročila na vse nemške liste. To jim stane seveda ogromnega denarja, pa tega se jim ne manjka, posebno ker računajo, da jim bo taka reklama kdaj pozneje donesla lepe dobičke. A pri vsi reklami so skrajno otročji. Po izidu nemških listov se potem namreč bahajo in pišejo: pogledajte, kaj pišejo o nas celo nam sovražni nemški listi. Tako so prakticirali tudi glede zadnjega zborovanja »Kmečke zveze za ljubljansko okolico«. Razbobnali so po vsem svetu, kaj je dr. Šušteršič ob ti priliki govoril. Potem pa pride »Slovenec« in samohvalno piše: pogledajte, vsi listi se bahajo z našim nedeljskim zborovanjem. Mi jim to veselje prav iz srca privoščimo.

Turistovske kočje slov. plan. društva. Ključki koč slov. plan. društva, ki so v oskrbi osrednjega odbora se dobivajo po sezoni samo pri osrednjem odboru v Ljubljani ali pa pri dolinskem izhodišču, tam pa le turisti v spremstvu društvenega vodnika ali nosača, ki je odgovoren za red in snago pri odhodu ter za plačilo pristojbin. Ključki se dobe in sicer: za kočjo na Kamniškem sedlu pri Karlu Prelesniku v Stahovici; Kadilnikove kočje na Golici pri Kopitarju na Planini; Triglavske kočje na Kredarici in Aljaževega doma v Vratih pri Klinarju (Požgancu), gostilničarju v Mojstrani; Orožnove kočje na Črni prsti v hotelu »Triglav«, v Bohinjski Bistrici in pri Stravsu, gostilničarju v Podbrdu; Vodnikove kočje in Triglavske kočje na Kredarici v hotelu »Triglav« v Bohinjski Bistrici; Turistovska hiša v Kamniški Bistrici je po zimi v oskrbi najemnika Ursičeve kmetije v Kamniški Bistrici.

Ali ni še dovolj železniških nesreč? Dolenjski potnik nam piše: Južna železnica ima vsako leto na svoji progi toliko nesreč, pa je še ne spametujejo. Jaz se le čudim, da se na ljubljanskem južnem kolodvoru ne zgodi več nesreč. Pomislite, v četrtek zvečer pridemo z našim vlakom v Ljubljano, pa smo morali skakati prek vozov Gorenjca, ki je imel zamudo in vsled tega bil še na tiru. Na tretjem tiru menda je bil stajerski vlak. Jaz sem prišel s prtljago, zdaj pa naj skacem okoli vlakov. Videl sem ubogo bolno ženo, ki so jo komaj spravili od enega čez drugi vlak. Ali je to potreba, ali bi se ne dalo drugače ukreniti pri takih prilikah? Naj bi se zakasneli vlak spustil na drugi tir, ne pa tik pred dvema prihajajočema vlakoma, in to še ponoči! Sploh je pa tudi na dolenski progi mnogo, kar zasluži, da ne ostane tiho. Ali zasedaj Vam, gospod urednik, le toplo priporočam, kar je tudi Vam bolj znano in to so razmere na ljubljanskem kolodvoru.

Čez novi savski most pri Kranju so prvič vozili vozovi dne 4. t. m. Stari leseni most je bil te dni zaprt za vožnjo. Usojamo si pri tej priliki opozarjati, da se poskrbi za zadostno razsvetljavo, zlasti ker je novi most mnogo preozek in se zna pripetiti prejalislej kaka nesreča. Kdo je odgovoren za to, ne vemo. Zakaj straži orožnik samo ponoči? O mraku in zvečer ni nikogar, ki bi pazil, da se ne zgodi kaj. Zatorej v prvi vrsti. Luč na most, na novega in na starega!

Gorenjsko akad. fer. društvo »Vesna« v Kranju je poslalo vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani znesek 61 K 18 v kot polovico čistega dobička pri uprizoritvi »Rokovnjačev« v Podbrezjah. — Druga polovica čistega dobička, namenjena »Vesni«, bo pomagala k ustanovitvi dveh ljudskih knjižnic, ki se, kakor čujemo iz odbora, odprejo še to zimo.

Kje je naš nadučitelj? Od Belepeči se nam piše: Naša šola še sedaj nima nadučitelja akoravno je bila služba že dvakrat razpisana in oba-

krat je bilo dovolj prosilcev, kakor smo se pričeli pri krajnem šolskem svetu, Slovenci in Nemci. Radovedni smo, zakaj ne imenuje deželni šolski svet nadučitelja. Izbira lahko. Mogoče ne pripušča zveza Nemcev in klerikalcev, da bi se imenoval slovenski nadučitelj, a Nemca nočejo sedaj imenovati, da bi se svet ne razburil preveč. Kje je postava, slovenska večina deželnega šolskega sveta? Prosimo pojasnila! Kaltenege je še vedno vsemogočen mož.

Požar. V noči 21. m. m. je izbruhnil na neznani način ogenj v hiši Marije Kurnik v Tupaličah. Požar je upepelil celo hišo z upravo vred. Škode je 5000 K, zavarovalna svota pa znaša samo 1400 K. Ognjegasci iz Dvora so požar omejili.

Mošenjski vodovod dela skrbi mošenjskim možem, a še več jeze. Sedaj se nam odpirajo oči, da nimajo klerikalni širokoustneži toliko moči in veljave, kakor so nam vedno trobili po raznih shodih, po prižnicah in izpovednicah. Deželnemu odboru svetujemo, da prime frančiškanski samostan za mošnjo, tam imajo cvenka na pehare.

Te so postavile Z Bohinjske Bele nam pišejo, da se do danes ni razpisano nadučiteljsko mesto, akoravno je že petnajst mesecev minilo, odkar je umrl Fr. Avser, zadnji nadučitelj. Čedne razmere!

Vpeljava zimskega veznega reda. S 1. oktobrom t. l. se je uveljavilo na progah c. kr. drž. železniškega ravnateljstva v Trstu zimski vozni red. Napram poletnemu vozurnemu redu so sledeče ne bistvene spremembe: Vlak št. 25 in 48 prenehata voziti med Jesenicami in Bledom. Na progi Divača-Pulj se ustavlja vlak št. 313 na postajališčih Heki in Zminj. Na progi Trbiž-Jesenice se opusti vlaka št. 1720 in 1721; na progi Ljubljana južne žel. Trbiž vlak št. 1722, med Trbižom in Rateče-Belo-pečjo pa vlak št. 1727. Na progi Ljubljana državni kolodvor Kamnik se opusti nedeljska in prazniška vlaka št. 2158 in 2159, na progi Gorica juž. žel. Ajdovščina pa vlaka št. 1157 in 1158. Izven direktnih voz, ki so še sedaj v prometu, bo vozil v zimski seziji pri brzovlakih št. 1, 2, 507 in 508 po en stirozni voz I., II. in III. razreda, pri vlakih št. 1 in 2 tudi en spalni voz med Trstom c. kr. drž. žel. in Monakevimi, nadalje med Trstom in Franzensfesto, kakor tudi med Trstom-Bischshafenom pri vlakih št. 17 in 20 en voz I. in II. razreda.

Brzojavka.

Hrupna obstrukcija v kranjskem dež. zboru.

Ljubljana, 9. oktobra ob 4-20 popoldne. V današnji seji deželnega zbora so bile proti predlogu dr. Šušteršiča, da se izroči verifikacija mandatov poslancev Lenarčiča in Višnikarja ustavnemu odseku, velike demonstracije. Poslanec Turk ropota z renami, poslanec Supančič pa trobenta. Slednjič se je izlila smrdljiva tekočina. Seja prekinjena.

Aha! Jm gre po glavi. Pri novem »Lurdu« v Rakovnikih (pri St. Jerneju) nekaj ne more biti prav. Ko so punici, ki je trdila, da je ozdravela pri novem »Lurdu« odvezli dosedanje podpore, češ, če si res po čudežu ozdravela, ne potrebuješ več bolniške pomoči, moč čudežev kar naenkrat pojema. A zgodil se je vendar velik novi čudež. »Dolenjske novice«, ki so po kanoniku Žlogarju delale tako velikansko reklamo za ta novi »Lurd«, so se sedaj kar naenkrat izpreobrile. V števil. 3. t. m. čitamo v dopisu iz St. Jerneja: »Celo neki duhovni gospod se je izrazil: Kaj hodite v tisto grmovje Marijo častiti! Uredništvo pa dostavi: Res lepo, ako verniki Marijo časte. Pri takih priložnostih pa se tudi urinejo rade kake nerednosti. (Aha!) Torej je prav, da je duhovščina pozorna (zdaj šele, ko je vsa javnost pozorna na sleparije novega »Lurda«) in da nepotrebnosti ne bi ljudstva izkoriščali.«

Opozarjamo p. n. občinstvo in gg. trgovce na današnji inserat: »Prve gorenjske izdelovalnice slaščic in finega peciva«, ustanovljene leta 1874. Kakor je razvidno iz istega, omogočeno je tej prvi domači obrti na Gorenjskem proizvajati danes izdelke do najfinejše vrste, bodisi glede kakovosti kakor glede količin, ker je povečana in izpopolnjena v toliko, da lahko ustreza vsem tozadevnim modernim zahtevam, poleg tega pa nudi še ugodnost prihraniti si večje stroške na voznini. Dolžnost naša je, da podpiramo to prvo in v tej

redki stroki — edino — domačo trvdko zlasti se zato, ker njeni izdelki ne zaostajajo niti v ceni niti v blagu za proizvodi tujih enakih trvdk. Torej »Svoji k svojim«!

Leto ječe za poljub. Pater don Alessandro di Taranto na Italijanskem se je silno zaljubil v lepo Neapolčanko, ki ga pa ni marala prav nič. Ko jo je srečal nekoč na cesti, je skotil k njej in jo poljubil. Krasotica je zakričala, on je pa ušel. Obsojen je bil na leto ječe!

Kdaj je list brez tiskovne napake? List je brez tiskovne napake: 1. ako je pisec ali dopisnik prav pisal, 2. ako je pisec tudi razločno pisal, 3. ako je stavec v vse predalčke svoje omarice vrgel prave črke, 4. ako je prave tudi vzel, 5. jih je prav postavil, 6. ako je korektor korekturo prav čital, 7. ako je stavec prvo korekturo prav popravil, 7. ako je revizijo prav čital, 9. ako je v reviziji dobljene napake stavec tudi prav popravil, 10. ako se je za to dalo dotičnemu dovolj časa in slednjič, ako se še ducat drugih okoliščin prav tako srečno izvrši.

Umrl je v Celovcu v jako visoki starosti zaslužni rodoljub, upokojeni c. kr. realni profesor Tomaž Schrey. Pokojnik je svoj čas služboval v Ljubljani in je bil tam nekaj časa realni ravnatelj, a nemška sapa je zapihala in moral je v Celovec. Pokojnik je bil starosta slovenskega kluba v Celovcu in v vseh narodnih krogih priljubljen in spoštovan. N. v m. p.!

Zdravniki proti dvoboju. Zdravniki neke laške province so sklenili na svojem shodu soglasno, da se ne udeležijo nobenega dvoboja. Ta svoj sklep so objavili po vseh novinah s pristavkom, da se bo pazilo, da kdo obljube ne prelomi, zakar bi ga zadel glasom dogovora društva kazni. Govore, da je merodajnim krogom vlada skrivaj namignila, da se predlaga in odobri predlog. Pridružil se je temu sklepu tudi nebroj zdravnikov cele Italije. Da je vlada to gibanje med zdravniki provzročila in pospešila to določbo, je prav lahko verjetno, če se upošteva, da je laški kralj protektor vseh protidvobojnih družb v Italiji.

Izdelovalnica perila

. . . Edmund Kotzbek, Kranj

Glavni trg

sprejme

244

DEKLETA

katere imajo veselje do šivanja. Zasluzek je trajen in ako se navadijo dela, tudi dober.

Domače podjetje. Ustanovljeno 1874.

Prva gorenjska izdelovalnica slaščic in finega peciva ::

Marija Klander Kranj.

Udano podpisana dovoljujem si slavno občinstvo in gg. trgovce najuljudneje obvestiti, da sem svojo zgoraj označeno

slaščičarsko obrt povsem preuredila in izdatno povečala.

Tekom 35letne dobe njenega obstanka sem si pridobila toliko izkušenj v tej stroki, da mi je danes omogočeno svojim cenjenim odjemalcem s tozadevnimi izdelki vsestransko ustrezati in sicer brez konkurence, tako glede kakovosti kakor glede količin.

Opozarjamo posebno na to, da uporabljam pri svojih izdelkih le pristno jajčje in slaškerne snovi brez vsakih umetnih primesti, tako, da so isti ne samo zelo okusni, temveč tudi lahko prebavljivi.

Da imam res fino ter sveže blago v svoji zalogi, svedoči števila priznalna pisma.

Tozadevni cenik se vposlje na zahtevo zastonj in poštne prosto.

246

Marija Klander.

Več kamenja in plošč

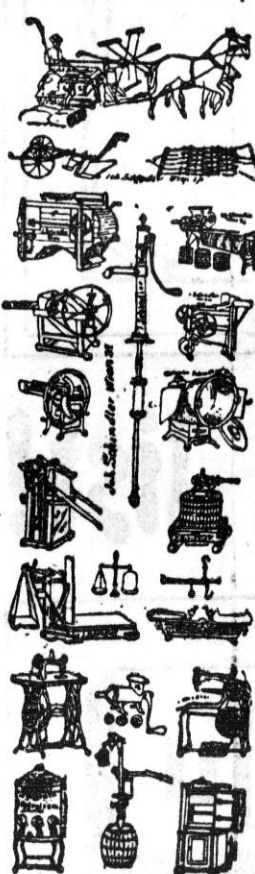
za zidanje odda

F. Dolenz v Kranju.

Prodaja se pod ugodnimi pogoji
dvonadstropna hiša
v Škofji Loki hiš. št. 18
 z več sobami, s pritlikinami in sadnim vrtom,
 ležeča ob vodi in zato posebno pripravna
 za kakega obrtnika, ker se lahko uporabi
 vodna moč. : : : : Natančneje se poizve
v kavarni Karlin v Škofji Loki.

Mastin
 doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sred-
 stvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod
 imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-
 meša krmu vsaki domači živali. Najvišje medalje
 na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo
 o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.
 Tovarniška zaloga: 26 12—17
Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Ivan Schindler, Dunaj
III./1. pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake
 vrste za poljedelske in obrtne potrebe, kot:

mline za sadje in grozdje,
 sti. kalnice za sadje in grozdje,
 škropilnice za trnje, poljska
 orodja, mlati'ne, vitle, tri-
 jerje, čistilnice za žito, lu-
 ščilnice za koruzo, slamo-
 reznice, stroje za rezanje
 repe, stiskalnice za seno,
 mline za goljanje, kotle za
 kuhanje klaje, sesalke za
 vodnjake, sesalke za gnoj-
 nice, železne cevi, vodo-
 vode i. t. d.
 Od sedaj vsakomur
 po zopet zdatno znižanih
 cenah: ravnotako vse pri-
 prave za kletarstvo, sesalke
 za vino, medene pipe, gu-
 mijevne ploče, konopljene in
 gumijevne cevi, priprave za
 točenje piva, skrinje za led,
 priprave za izdelovanje so-
 davode in penecih se vin-
 st. oje za sladoleđ, mline za
 kavo, dišavo i. t. d., stroje
 za delanje klobas, tehtnice
 na drog, namizne tehtnice,
 stebarske tehtnice, decimalne
 tehtnice, tehtnice za živine,
 železno pohištvo, železne bla-
 gaine, šivalne stroje vseh se-
 stavov, stroje in orodja za klu-
 čavničarje, kovače, kleparje,
 sedlarje, pleskarje, vse pod
 dolgoletnim jamstvom po
 najugodnejših plačilnih
 pogojih, tudi na obroke.
 Ceniki z več kot 400 slikami
 brezplačno in franko. Do-
 pisuje se tudi v slovenskem
 jeziku. Prekupcem in agen-
 tom posebne prednosti!

Piše naj se naravnost: 94 20—18
Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“
po vseh gostilnah in kavarnah!

Velezanimiv roman
„Prokleta...!“
 Spisal Emile Richebourg. Po E. Vacanovi
 prireditvi prosto poslovenil Janko Leban

je izšel.
 Zvezek stane 50 vin.
 „Prokleta...!“ izide v osmih zvezkih in sicer je
 označeno nadaljevanje vsakega zvezka na zadnji
 strani.
 Vsi zvezki se dobivajo v vsaki knjigarni ali
 pa pri založniku
V. Požgaju, knjigovezu : Kranj.

G. Tönnies
 v Ljubljani 52-25
 89
 tovarna za stroje, železo in
 kovinolitarna priporoča kot
 posebnost žage in vse
 stroje za obdelovanje lesa.
 Francis-turbine osobito za
 žagine naprave zvezane ne-
 posredno z vrtilom. Motorje
 za bencin in surovo olje,
 najcenejša gonilna sila.

Glinaste peči 188 52-19
 štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
 kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
 vseh barvah, trpežne in cene priporoča
Avgust Dreise
 prva in največja tovarna peči in
 glinastih izdelkov v Ljubljani.

Modna manufakturna trgovina
Janko Češnik („pri Češniku“)
 Lingarjeve ulice LJUBLJANA Stritarjeve ulice
 221 8—4

Opozarja slavno občinstvo pri nakupu jesenskega in zimskega
 blaga na svojo veliko zalogo kakor:

Zaloga za ženske: najnovejše modno blago za obleke in
Zaloga bluže, modni perilni porhent za obleke in bluže.
Zaloga za moške: najnovejše modno blago za obleke,
 površnike, zimsko sukno črno za salonske obleke.
 garnitur: Zastorji, tekalniki, preproge, tapete,
 linoleum i. t. d.
Cene najnižje! **Cene najnižje!**

Novica.
 Singerjev „66“
 najnovejši in naj-
 popolnejši stroj
 :: 20. stoletja. ::

SINGER Co.,
 delniška družba
 šivalnih strojev
v Kranju
 nasproti c. kr. pošte šte. 53.
 207 10—7

Novica.
 — Izvirni —
 Singerjevi šivalni
 stroji se kupu-
 jejo samo v naših
 :: prodajalnah. ::

Opozarja se, da se dobe pravi Singerjevi stroji
 na Gorenjskem le v tej zalogi šivalnih strojev.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena,
 izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.
 V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu
 pravemu : Franckovem : kavnem pridatku z mlinčkom,
 iz zagrebske tovarne.

in Riga 7. 1922. 5. 1. 1

Ljubljana **Gričar & Mejač** **Ljubljana**
 Prešernove ulice št. 9 Prešernove ulice št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za jesensko sezono tako v oblekah za
 gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata
 za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

214
 —4

Zahvala in priporočilo.

Moj soprog Karol Oberhuber, mizarski podjetnik na Mlinem pri Bledu, okraj Radovljica, se je zavaroval dne 26. julija t. l. pri

c. kr. priv. zav. družbi „Dunav“ na Dunaju

za vsoto K 10.000.--, ter je plačal tozadevno zavarovalnino 30. julija t. l. Dne 5. avgusta t. l. ponesrečil se je isti v delavnici pri stroju in še isti dan umrl na posledicah te poškodbe.

G. KR. PRIV. AVSTR. ZAV. DRUŽBA „DUNAV“ na Dunaju mi je izplačala po glavnem zastopu v Kranju, oziroma po njenem glavnem zastopniku gospodu Rudolfu Kokalju polno zavarovalno vsoto brez vsakega odbitka, usled česar si štejem v prijetno dolžnost, izreči tej ZAVAROVALNI DRUŽBI

svojo iskreno zahvalo

ter jo vsakomur priporočam.

Na Mlinem pri Bledu, dne 18. avgusta 1909.

Josip Cvar l. r.

priča.

Anton Drofenik l. r.

priča.

Ida Oberhuber.

245

Zahtevajte povsod naš list!

Mestna hranilnica v Kranju

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje)
nad 212.500 kron.**

Koncem leta 1908: Stanje hranilnih vlog 4.622.000 kron, posojil na zemljišča 2.890.000 kron ter posojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

42 26—20

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Izurjene šivilje
sprejme takoj 243
izdelovalnica perila
Edmund Kotzbek, Kranj
Glavni trg.

Prememba posesti.

Slav. občinstvu mesta Kranja in okolice uljudno naznanjam, da sem prevzel po smrti gosp. M. Pantarja njegovo obrt

izdelavo mrtvaških krst

ter bom isto kot svojo lastnino nadalje vodil. Ker sem bil že čez 12 let pri g. Pantarju uslužben, zagotavljam sl. občinstvu, da bom vsa naročila izvršil vestno, točno in po nizkih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Bajt

Tržiška cesta št. 38.

Največja izbira je samo v 233 3-2

Angleškem skladišču oblek

čez 3000 kom. jesenske in zimske obleke za gospode in dečke od 10 K višje, čez 1000 kom. površnikov in raglanov od 12 K višje, čez 3000 pelerin od 8 K višje, čez 15.000 kom. najnovejše konfekcije za dame in deklice, kakor jopice, paletoti, mantilije, pelerine, kostumi, krila in bluže, čez 2000 kom. oblek za otroke od 4 K višje.

Odjemalci na debelo dobijo znaten popust in sicer: Jesenske in zimske jopice od K 4.— Plišaste jopice od K 10.— Double pelerine ali lodnaste od K 6-40 — Klobuki za dečke, črni ali lodnasti tucat K 18.— Isti za gospode tucat K 24.— Plišasti klobuki vseh barv 1 tucat K 60.—

O. Bernatovič

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovornih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovornih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko vaše tovarne listine letošnjeg. leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije. 14 52-47

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.) Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!
:: že nad 15 milijonov kron. :: !!

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-24

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Informacijska družba „Vindobona“ Dunaj I., Neuthorgasse 6 240 -1

išče za kranjsko okrožje zanesljivega, v trgovskih razmerah popolnoma poučenega

zastopnika.

Ponudbe z natančno navedbo dosedanjega življenja in priporočili na tajništvo društva „Vindobona“, Dunaj I., Neuthorgasse 6.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg. novega oskubenega K 9-60, boljše K 12—, belo, mehko oskubljen K 18— do K 24—, snežnobelo, oskubljeno K 30— do K 36— Pošilja franko po povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj če se povrnejo poštni stroški. 224 6-4

Benedikt Sachsel, Lobes 371 pri Plzinju, Češko

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu kakor tudi na deželi, da sem prevzel z dnem 1. oktobrom t. l.

gostilno pri „Triglavu“ v Kranju.

Ker imam veliko zalogo vina, je naravno, da bodem točil le fina, pristna, domača vina, kakor tudi priznana vedno sveže pivo. Ob vsakem času se bodo dobivala topla in mrzla ukusna edila.

Za dobro postrežbo kakor tudi za nizke cene sem in bodem vedno skrbel, zategadelj upam, da si bodem kot dolgoletni gostilničar pridobil tudi na svojem novem mestu obilo cenj. obiskovalcev. Za mnogobrojni poset se najuljudneje priporoča

Fran Rožič, gostilničar.

Turdka Rooss v Kranju

kupuje večjo množino štoržev, želoda, jabolk, fižola, krompirja, kakor tudi drugih dež. pridelkov po najvišjih cenah.

232 3-2

Lekarniško naznanilo.

Dovoljujem si p. n. sl. občinstvu uljudno naznaniti, da sem z dnem 1. oktobra t. l. kupim potom prevzel

Mayr'jevo lekarno „Pri zlatem jelenu“ na Marjinem trgu v LJUBLJANI.

Upam, da mi bo slav. občinstvo kot večletnemu sodelavniku te lekarne dodelanje zaupanje ohranilo tudi za prihodnje ter se priporočam za nadaljno blagohotno naklonjenost in beležim z odl. spoštovanjem

Mag. pharm. Rihard Sušnik lekarnar.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1909.

240 3-1

Prosi se izrezati in shraniti. || Tri leta pismenega jamstva ||

Mesto 18 - Samo K 8.-

Nikdar več v življenju

se Vam nudi prilžnost da kupite za smešno ceno K 8.- mesto K 18.- krasno pristno Gloria - srebrno anker-remon-toir-uro v močnem, bogato graviranjem po-bišju z dvojnatim

pokrovom in natanko proučenem netranjem delu, ki teče natanko v 10 kamnjih. Z lepo verižico in obeskom K 10.- 210 15-7

Edina razpošiljatev po povzetju po

Ogrski industriji ur Ujbanja (Ogrsko).

Prosi se izrezati in shraniti.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Za eno krono
dobite (tako)
gosposko, damsko ali deško

UPO Z VEPŽICO

Da upeljemo našo tvrdko, kakor tudi naše gosposke, damsko in deške ure ter bisere vseh vrst v vseh krogih civiliziranega sveta, pošljemo na vsakega, ki pošlje K 1.— za stroške (tudi v znakah), elegantno verižico, kakor tudi navodilo, kako dobiti zastoj uro.

204 10—7

Plašite takoj na

Ogrsko Industrijo ur
Ujbánya št. 142 (Ogrsko).

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

77 52—23
Dobri se
v lekarni
Šatnik

Na debelo in drobno!

Šolske potrebsčine

vseh vrst priporoča po najnižjih cenah galanterijska in modna trgovina 242 13—14

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

Posebno ugodne cene
za dijake!

Klobuke, čepice, srajce, kravate, ovratnike, zapestnice, naramnice, nogavice, žepne robce, glavnike, denarnice, mila in drugo toaletno blago, krtače, torbice i. t. d.

Telovadni čevlji v veliki izbiri!

:: Cene znatno nizke! ::
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoalikirja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52—6

Loterijska srečka dne 2. oktobra t. l.
Gradec 45 62 70 78 1

V Newyork
Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!!

211 52—6

Samo 6 dni

vozi francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta.

Veljajne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne 'pri Figovcu'.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-34

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporočajo svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Steckenpferd
lilijino mlečno milo

58 42—37

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporočajo cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela, natančno po meri in izbranim kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik.

86 52—31

209 52—7

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznано dobro blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne ceste

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126—11

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Modrool iz žilnatga omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraški.

Oprava za jedilno sobo, salone, pred-sobo, cele garniture.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-ešalnik, miza, stensko ogledalo.

Specijaliteta v no-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tilno in v i. nad-stropju. Čudovito poceni za hotela, vile in za letovišča 52 gld.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22.

80 43-32

**Zobozdravniški
obotehniški :: atelje**
dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-5

e slavnemu občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta:

76 52-10

valjični zastori (Rollbalken).

Najboljši češki nakupni vir.

Cene posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-
šega 2 K 40 h; polbeloga 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, puhanega 5 K
10 h; 1 kg velefinega, snežnobel-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; be-
lega, finega 10 K; najfinejši prsni
puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, v dvema zgla-
vnikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stanovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K;
napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglatnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 224 15-7

Amerikanski

zobje se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Zlato na obroke!

Vsakdo, kdor pošlje K 14.—, dobi takoj krasno, pristno
«Plaque»-zlato uro, dvojno krito, s pelletno garancijo in
14 karatno zlato verižico moderne fasone, 56 gramov
težko, uradno puncirano za K 150.— na obroke po mojih
ugodnih pogojih. Samo K 5.— mesečno za gospode in
dame. Prvi znesek se tudi lahko povzame.

Ogrska industrija ur

Ujbánya (Ogrsko) št. 142. 205 10 8

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODAI

Zaloga vsakovrstnega
• lesenega, železnega •
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrirana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

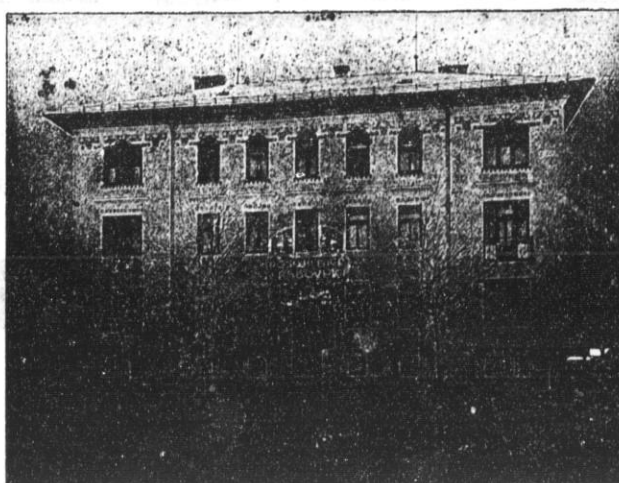
Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

Denarni promet
v letu 1908:

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

Trgovsko obvestilo.

Čast nam je s tem naznaniti, da smo svojo pivovarno, ki smo jo od leta 1854 pod imenom G. AUERJEVIH DEDIČEV v Ljubljani vodili, prodali deln. družbi pivovarne „UNION“.

Zahvaljujemo se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za nam dosedaj izkazano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

G. Auerjevi dediči.

Čast nam je s tem naznaniti, da smo svojo pivovarno, ki smo jo od leta 1864 pod imenom I. KOSLER IN DRUG v Spodnji Šiški vodili, prodali deln. družbi pivovarne „UNION“.

Zahvaljujemo se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za nam dosedaj izkazano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

I. Kosler in drug.

Čast mi je s tem naznaniti, da sem svojo pivovarno, ki sem jo od leta 1849 pod imenom I. PERLES v Ljubljani vodil, prodal deln. družbi pivovarne „UNION“.

Zahvaljujem se svojim p. n. odjemalcem in trgovskim prijateljem za meni dosedaj izkazano zaupanje in naklonjenost s prošnjo, da bi isto ohranili tudi novemu podjetju.

I. Perleš.

Z ozirom na predstoječe trgovsko obvestilo si usoja podpisana družba naznaniti, da je dne **1. oktobra t. l. kupila sledeče pivovarne**

G. Auerjevi dediči v Ljubljani
I. Kosler in drug v Spodnji Šiški
I. Perles v Ljubljani

in da bo iste v večjem obsegu pod imenom

Delniška družba pivovarne
„Union“

dalje vodila.

Potrudila se bo svoje p. n. odjemalce vedno in v vsakem oziru v popolno zadovoljnost postreči in jih prosi, da ji ohranijo isto zaupanje, ki so je imeli do zgoraj imenovanih tvrdk.

Delniška družba pivovarne „Union“.